

Gamblerství jako současný sociální problém a jeho důsledky

Radka Mikesková, DiS.

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radka Mikesková, DiS.**

Osobní číslo: **H12238**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Gamblerství jako současný sociální problém a jeho
důsledky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti prevence, léčby a důsledků
gamblerství.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného
problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

PRUNNER, Pavel. Psychologie gamblersství, aneb, Sázka na štěstí. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 273 s. ISBN 978-807-3800-741.

NEŠPOR, Karel. Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 159 s. ISBN 978-802-6200-093.

NEŠPOR, Karel a Hana PERNICOVÁ. Jak zůstat fit a předejít závislostem. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 112 s. ISBN 80-717-8299-8.

PRUNNER, Pavel a Hana PERNICOVÁ. Gamblerství, aneb, Ztráta svobody. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 360 s. ISBN 80-738-0452-2.

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-717-9813-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Renata Polepilová

Centrum výzkumu FHS

Datum zadání bakalářské práce:

23. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 23. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 22.4.2015

..... Mikesková Radka

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je gamblerství jako současný sociální problém a jeho důsledky. Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována pojmům týkajících se závislostí, patologického hraní. Součástí jsou i druhy hazardních her, s tím spojená kriminalita a také důsledky, které s sebou hazard přináší. Další kapitola se zabývá prevencí a léčbou patologického hráčství. Poslední kapitola shrnuje současný stav gamblerství v naší společnosti, ale zaměřuje se i na problematiku Zlínského kraje. V naší společnosti jsou různorodé pohledy na danou problematiku.

Praktická část se zabývá samotným výzkumem. Za využití kvalitativního výzkumu a techniky polo-strukturovaných rozhovorů zjišťujeme, jak gamblerství vzniká, probíhá, ale i jaké má tato závislost negativní dopady na rodinný život.

Klíčová slova: gamblerství, patologické hráčství, gambler.

ABSTRACT

Topic of my bachelor thesis is gambling as a contemporary social problem and its consequences. The thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is devoted to concepts related to addiction and pathological gaming. There are also kinds of gambling, the associated crime and the consequences that gambling brings. Another chapter deals with the prevention and treatment of pathological gambling. The last chapter summarizes the current status of gambling in our society, but also focuses on the issue of the Zlín Region. In our society there are diverse views on the issue.

The practical part deals with the research. Using qualitative research and semi-structured interviews to determine how gambling occurs in progress and also what negative impact has this addiction on family life.

Keywords: gambling, pathologicalgaming, gambler.

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce paní Mgr. Renatě Polepilové za její čas, odborné vedení a konzultaci problémů. Poděkování také patří mé rodině za podporu při mých studiích.

Také bych ráda poděkovala informantům, kteří se podíleli na vypracování mé práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁVISLOST	12
1.1 ZNAKY ZÁVISLOSTÍ	13
1.2 PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ.....	15
1.2.1 Vznik a příčiny vzniku patologického hráčství.....	17
2 HAZARD	19
2.1 DRUHY HAZARDNÍCH HER	21
2.1.1 Číselná loterie a okamžité loterie	23
2.1.2 Výherní hrací přístroje	23
2.1.3 Kurzové sázky	23
2.1.4 Internetové sázky	23
2.1.5 Sázkové hry provozované v kasinu.....	23
2.1.6 Interaktivní videoloterijní terminály a lokální loterní systémy.....	24
2.1.7 Elektromechanická ruleta.....	24
2.2 KRIMINALITA SPOJENÁ S HAZARDEM	24
2.3 SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY	26
2.3.1 Finanční důsledky	27
3 LÉČBA	28
3.1 PREVENCE	31
4 SOUČASNÝ STAV	32
4.1 ZLÍN BEZ HAZARDU	33
4.2 PODANÉ RUCE	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 METODOLOGIE VÝZKUMU	38
5.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	38
5.2 VÝZKUMNÉ CÍLE	38
5.3 POJETÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	39
5.4 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	39
5.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU.....	39
5.6 TECHNIKA SBĚRU DAT A METODA ANALÝZY DAT	41
6 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	42
6.1 HRÁČSKÉ ZAČÁTKY.....	43
6.2 RODINNÉ ZÁZEMÍ	44
6.3 FINANCE.....	46
6.4 PENÍZE STŮJ, CO STŮJ	47
6.5 POMOC	48
6.6 JAKO NA HOUPAČCE	49
6.7 AUTOMATY JAKO DOBRÝ KÁMOŠ	50
6.8 BYZNYS.....	51
7 SHRNUÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI	52

ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	59
SEZNAM GRAFŮ	60
SEZNAM TABULEK.....	61
SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Pro bakalářskou práci jsme si zvolily téma „Gamblerství jako současný sociální problém a jeho důsledky“. V současné době je gamblerství a hazard aktuálním tématem, neboť se řeší omezení hracích automatů ve městech. Organizace, které se věnují hazardu, jsou pro úplné odstranění výherních přístrojů z měst nebo alespoň pro její velkou redukci.

Každým rokem neustále přibývá hráčů závislých na hracích automatech, kteří dokáží během jednoho večera prohrát celou svoji výplatu. Průzkum, který byl realizovaný v loňském roce, ukázal, že na hazardních hrách je závislých až 42 000 lidí v České republice ve věku 15 – 64 let. Dalších přes 350 000 občanů je v ohrožení. V České republice je nabídka her nejrozšířenější, jedná se až o 70 000 zařízení určené pro hry ve srovnání se zeměmi Evropské unie a přepočtu na jednoho obyvatele.

Počet heren by se měl omezit v celé České republice, neboť gamblerství nejenže ničí život závislých lidí, ale má to za důsledek i rozpad rodiny, dluhy, zdravotní problémy, ale i kriminalitu.

V teoretické části se nejprve věnujeme závislostem a patologickému hráčství. Jeho vzniku, příčinám, stupňům závislosti. Dále budeme popisovat hazard, jeho druhy, ale také negativní jevy, které s tím souvisí např. kriminalita. Nedílnou součástí této kapitoly jsou i důsledky, které gamblerství způsobuje. Důležitá je také kapitola, kde se budeme věnovat léčbě a prevenci. Poslední částí je shrnutí současného stavu v České republice. Nesmíme opomenout ani zhodnocení situace ve Zlínském kraji a organizaci, která se hazardu věnuje.

Ve výzkumné části jsme pomocí kvalitativního výzkumu zvolili jako metodu sběru dat polostrukturovaný rozhovor. Jedná se o otevřené otázky, které jsme kladli osobám, které mají zkušenost s patologickým hráčstvím. Cílem práce je zjistit, jaký sociální problém gamblerství způsobuje a jaké jsou jeho důsledky. Dílčím cílem je zjistit, jak gamblerství ovlivnilo životy některých lidí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁVISLOST

Hlavní příčinou, proč se lidé stávají závislími je snadná dostupnost, zvědavost, chtějí vyzkoušet něco nového nebo se snaží uniknout nepříjemným pocitům.

Co je vlastně závislost? Vágnerová (2002, s. 289) definuje syndrom závislosti jako „*soubor psychických (emočních, kognitivních a behaviorálních) a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání psychoaktivní látky.*“

Za psychoaktivní látku lze považovat látku, která po užití mění psychický stav. Jak dále uvádí Vágnerová (2002, s. 288) je motivace k užívání látek různá. Jedná se o potřebu vyřešit problémy (uniknout stresovým situacím), potřebu dosáhnout uspokojení, slast, potřebu uniknout stereotypu, nudě anebo potřeba sociální konformity (být akceptován skupinou, subkulturou).

Závislost vzniká působením různých činitelů. Činitelem, jak píše Nešpor, Csémy a Pernicová (1996, s. 16-20), může být jednotlivec, rodina, škola, zaměstnání, vrstevníci anebo společnost. U každého z činitelů můžeme sledovat faktory, které zvyšují riziko vzniku závislosti, ale i faktory, které ho snižují.

Faktory zvyšující závislost

U jednotlivce záleží na psychické labilitě, zda se u něho objeví duševní poruchy nebo má problémy s chováním, nízké sebevědomí, špatné vztahy k rodičům. Dalším rizikem je setkání s alkoholem, tabákem nebo drogou v mládí. Rizikem je také nezáměr o rekreační, sociální anebo kulturní aktivity.

V rodině velmi záleží na schvalování alkoholu, zneužívání návykových látek nebo závislost na nich, kde si potom jedinec myslí, že je to zcela normální. Další vlivem je výchova pouze jedním rodičem, časté stěhování, nejasně určená pravidla týkající se chování.

Návykové látky jsou ve škole a v jejím okolí žákům snadno dostupné. Problémoví žáci jsou zesměšňováni a ponižováni. Škola zpravidla nenabízí vhodné mimoškolní aktivity a vhodné způsoby trávení volného času.

V zaměstnání na člověka působí stres, pracovní prostředí, napjaté pracovní vztahy. Snadná dostupnost alkoholu na pracovišti, nedodržení pravidel týkajících se jeho zákazu. Velkým rizikem v zaměstnání je také velmi špatně placená práce, nízké příjmy.

U vrstevníků dochází k pozitivnímu postoji alkoholu a drogám. Velmi brzy zkouší alkohol, drogy, jsou pod větším vlivem kamarádů než rodičů. Bouří se proti autoritám.

Ve společnosti je velkým rizikem chudoba, nedostatek příležitostí k pracovnímu uplatnění, špatné možnosti jak využít volný čas. Návykové látky jsou snadno velmi dostupné, hojně nabízené. Dalším problémem je rasová nebo jiná diskriminace, špatné sociální zajištění a bytové podmínky.

Faktory snižující riziko závislosti

V rodině je potřeba stanovit jasná pravidla, udělat si dostatek času na dítě. Důležité jsou citové vazby, spolupráce členů v rodině, vzájemný respekt. V rodině převládá zdravý způsob života a odmítání návykové látky.

Škola provádí preventivní programy pro žáky, kde upozorňuje na škodlivost návykových látek. Zároveň škola komunikuje s rodiči a spolupracuje s dalšími organizacemi ve svém okolí.

V zaměstnání má člověk možnost práci si zorganizovat podle sebe, dobré vztahy na pracovišti. Důležitým faktorem je stanovit si hranice mezi soukromým životem a prací.

U vrstevníků je důležitá vazba na organizaci s dobrou nabídkou programů, o kterou by měli jedinci zájem. Vrstevníci se navzájem odrazují od alkoholu, tabáku a drog.

Ve společnosti je snižujícím rizikem dostatek pracovních příležitostí, uplatnění se při studiu nebo v zaměstnání s velkou nabídkou aktivit pro trávení volného času. Nedílnou součástí jsou i média, které poskytují prostor pro prevenci, jak uvádí Nešpor, Csémy a Pernicová (1996, s. 16-20) ve své knize.

1.1 Znaky závislosti

Nešpor (2007, s. 11-21) popisuje 6 znaků závislosti.

1. **Silná touha nebo pocit puzení užívat látku** - neboli „craving“ – jde o vyvolání silné touhy u závislého po návykové látce, u kterého se zhorší jeho sebeovládání. (Nešpor, Pernicová, Csémy, 1999, s. 13)
2. **Zhoršené sebeovládání**- závislý člověk nemá schopnost kontroly a drogu užívá častěji nebo ve větším množství než původně.

3. **Somatický odvykací stav**- také nazývaný jako abstinenční syndrom, který je reakcí na snížení obvyklé dávky nebo na abstinenci.
4. **Růst tolerance**- tolerance se projevuje tím, že k dosažení stejného účinku je třeba užít vyšší počet dávek.
5. **Zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů** – závislí lidé nemají prakticky žádný volný čas, protože jim veškerý čas zabere jejich závislost. Nejvíce času jim trvá zajištění návykové látky. Pokud se člověk rozhodne léčit, musí své volné chvíle vhodně vyplnit – nejen prací, ale i odpočinkem.
6. **Pokračování v užívání přes jasný důkaz škodlivých následků** – pokud je člověk závislý na alkoholu, i přes upozornění lékaře, že si poškozuje játra, nebude na to brát ohled, tak se jedná o závislost.

Nešpor (2007, s. 28) uvádí ve své knize přehled společných rysů patologického hráčství a závislostí.

PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ	ZÁVISLOST NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH
Jedinec je zaujat myšlenkami a představami hraní a okolnostmi, které tuto činnost doprovázejí.	Postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch užívané psychoaktivní látky a zvýšené množství času k získání nebo užívání látky, nebo zotavení se z jejího účinku.
Jedinec popisuje silné puzení ke hře, které lze těžko ovládnout a hovoří o tom, že není schopen silou vůle hře odolat.	Silná touha nebo pocit puzení užívat látku. Potíže v kontrole užívání látky, a to pokud jde o začátek a ukončení nebo množství látky.
Tyto epizody nejsou pro jedince výnosné, ale opakují se přesto, že vyvolávají tíseň a narušují jeho každodenní život.	Pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků.

Tabulka 1 *Porovnání znaků patologického hráčství a závislostí na návykových látkách*

V další podkapitole se budeme zabývat, jak jsem již naznačila, patologickým hráčstvím.

1.2 Patologické hráčství

Patologické hráčství patří mezi společensky nežádoucí, sociálně patologické jevy. V posledních letech se rapidně zvýšil tento sociálně patologický jev, který se šíří stejně rychle, jako drogová závislost. Patologické hráčství se neřadí mezi závislost, ale mezi návykové a impulzivní poruchy. I když se nejedná o závislost v pravém slova smyslu, tak s ní má mnoho společných rysů a zároveň vykazuje i její znaky. Urban, Dubský, Bajura (2012, s. 207).

Smolík (2002, s. 392) definuje patologické hráčství jako „*časté, opakované epizody hráčství, které dominují v životě jedince a vedou k poškození sociálních, pracovních, materiálních a rodinných hodnot a k zadlužení.*“

Patologické hráčství se řadí mezi tzv. návykové a impulzivní choroby a typickými znaky jsou kompulzivnost, návykovost a neodolatelnost. Smolík (2002, s. 391 -392)

1. Jedinec s touto poruchou je neschopný odolat pokušení udělat něco, co je považováno za nebezpečné pro něho nebo pro okolí. Jedinec ví, že tento čin je považován za špatný nebo nebezpečný. Čin, který chce udělat, může být a nemusí být předem promyšlen.
2. Před provedením činu cítí jedinec napětí, neklid a nepohodu. Jen po provedení činu se napětí sníží.
3. Když jedinec provádí impulzivní čin, cítí vzrušení a uspokojení. Až po vykonání činu cítí uvolnění nebo se také může cítit nepříjemně, mohou nastat výčitky svědomí nebo také lítost.

Jak dále uvádí Smolík (2002, s. 391 - 392) tak sami jedinci nevědí, co je vede k takovému impulzivnímu jednání nebo proč se při tom cítí spokojeně. Někdy je toto chování přirovnáváno k sexuální touze a uvolnění.

Americká psychiatrická asociace uznala patologické hráčství jako nemoc v roce 1980. U nás se tato diagnóza oficiálně používá od ledna 1994. Za patologického hráče se nepovažuje člověk, který si občas něco zahraje, a to i v případě, pokud si svým hraním způsobí nějakou újmu – např. prohraje určitou částku peněz. Nešpor (2006, s. 12)

Pokud se dostaví významné negativní důsledky v kombinaci s narušenou kontrolou, mluvíme o „problémovém hráčství“. Pokud je forma narušené kontroly závažná a dostavují se

negativní důsledky, mluvíme o „patologickém hráčství“ (Williams, Westová a Simpson, 2012, s. 18).

Od patologického hráčství je třeba rozlišit sociální hráčství. Sociální hráči obvykle hrají s přáteli při různých návštěvách heren, barů, ale přestanou hrát v okamžiku, kdy „utrátí“ částku na to určenou. Oproti sociálním hráčům, patologičtí hráči odchází od rodin do heren a hrají, než utratí všechny peníze. Časté jsou u nich půjčky, které se ze začátku snaží splácet, ale později už nesplácí vůbec. V situacích, kdy nemají patologičtí hráči už peníze, tak se uchylují k různým podvodům, krádežím. Ve většině případů je shání na další své hraní, místo toho, aby spláceli půjčky. Při příležitosti jít si zahrát, patologičtí hráči cítí napětí, návaly horka, třes, neklid. Hráči mnohdy po skončení jedné hry vyžadují hned další hru, i přesto, že prohrávají Smolík (2002, s. 394).

Patologické hráčství by se mělo odlišovat od jiných forem hráčství, které nelze za patologické považovat. Nešpor (1994, s. 27) rozlišuje:

- a) **Hráčství a sázkařství** - časté hraní, jako pokus vyhrát peníze nebo hraní pro vzrušení. Lidé svůj zvyk pravděpodobně udrží na uzdě, když budou muset čelit těžkým ztrátám.
- b) **Nadměrné hráčství u manických pacientů**
- c) **Hráčství u sociopatických osobností** - širší trvalá porucha sociálního chování, která se projevuje agresivními činy.

Stupnice hráčské závislosti dle Prunnera (2013, s. 95 in Shaffer, 1997)

„Úroveň „0“ ***hra není vůbec provozována***

Úroveň „1“ ***rekreační hraní bez jakéhokoliv negativního dopadu na reálný život***

Úroveň „2“ ***hraní přinášející občasný výskyt drobných problémů (též označováno jako „problémové hraní“)***

Úroveň „3“ ***hraní vedoucí ke vzniku velkých problémů a nepříznivých souvislostí, které jsou dostatečně vážné a výraznou měrou negativně zasahují do nejrůznějších oblastí reálného života (splňují kritéria pro „patologické hraní“)***

Úroveň „4“ ***hraní motivované potřebou hledat řešení již existujících problémů spojených s patologickým hraním, a to bez ohledu na soustavné prodlužování a většinou i zvětšování vzniklých nesnází.***

Již druhou úroveň lze považovat za rizikovou. Rozhodující je úroveň tři, neboť výrazně negativně ovlivňuje život hráče, ale i život lidí ve svém okolí.

Patologickým hráčem je dle Nešpora (2006, s. 12) člověk, u něj:

- *„Během období nejméně jednoho roku vyskytnou dvě nebo více epizod hráčství.*
- *Tyto epizody nejsou pro jedince výnosné, ale opakují se přesto, že vyvolávají tíseň a narušují každodenní život.*
- *Jedinec popisuje silné puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, a hovoří o tom, že není schopen silou vůle hře odolat.*
- *Jedinec je zaujat myšlenkami a představami hraní a okolnostmi, které tuto činnost doprovázejí.“*

Dle Urbana, Dubského a Bajury (2012, s. 174) se rozvoj patologického hráčství rozděluje do 3 fází.

První fáze = fáze výher - hráč hraje občas, sní o velké výhře, hýří optimismem. Hráč začíná zvyšovat sázky, hrát o samotě častěji.

Druhá fáze = fáze prohrávání - většinou se už jedná o chorobné hráčství. Hráč se snaží své hraní utajit před svým okolím, nedokáže se hrou přestat. V této fázi je typické půjčování si peněz na hru, které většinou není schopen splácet. Hráč začíná mít problémy v rodině, ztrácí zájem o koníčky, práci.

Třetí fáze = fáze zoufalství, kdy se hráč zcizuje přátelům a rodině. Jedinec nemyslí na nic jiného než na hru. Hráč se může dopustit porušení zákona kvůli obstarávání finančních prostředků. Lituje se, propadá depresi a také se může pokusit o sebevraždu.

1.2.1 Vznik a příčiny vzniku patologického hráčství

Již před rokem 1989 existovali patologičtí hráči, ale závislost na hazardních hrách byla většinou spojena ještě se závislostí na alkoholu. Po roce 1989, v rámci rozšiřování automatů do více míst, existují jen patologičtí hráči, pro které se hra stala jediným problémem. Urban, Dubský, Bajura (2012, s. 168). I Vykopalová (2002, s. 91) uvádí, že rozvoj hráčství v České republice je zapříčiněn polistopadovými změnami, hospodářskými a sociálními změnami.

Dle Procházky (2012, s. 153-154) hraje důležitou roli rodinné prostředí a výchova jedince. Nejistota, nízké sebevědomí a také vliv vrstevníků. Většina mladých hráčů jde do herny ze

zvědavosti, jen vyzkoušet hru. Ve většině případů u první hry člověk vždy vyhraje, tak se jim to rychle zalíbí a zkusí další štěstí ve hře.

Williams, Westová, Simpson (2012, s. 15 -18) určují rizikové faktory u osob, které disponují k hráčským problémům.

Nepřímé biologické rizikové faktory

Mezi nepřímé rizikové faktory řadíme ty, které v kombinaci s dalšími negativními faktory vedou u osob k hráčským problémům.

Mezi biologické sklony, které zvyšují nebo snižují pravděpodobnost, že u člověka vznikne závislost na hazardu nebo u něj vznikne problémové hráčství, patří genetická dědičnost.

Nepřímé rizikové faktory spojené s prostředím

Na biologických sklonech se následně podílí zkušenosti danými prostředím (především sociálním) a ty riziko zvyšují anebo snižují.

Mezi nepřímé rizikové faktory můžeme začlenit nižší vzdělání, nízký příjem, zanedbání při výchově, hráčský vzor rodičů, skupina vrstevníků závislých na hazardu, společenská přijatelnost hazardu a snadná dostupnost příležitosti k hazardu.

Přímé rizikové faktory

Zde můžeme zdůraznit tyto faktory:

- zda má daná osoba dostatek znalostí o hazardu,
- zda hazard slouží k určité psychologické potřebě (dočasný únik od jiných problémů),
- velikost odměny a četnost hazardu (první velká výhra obvykle znamená opětovné hráčství).

2 HAZARD

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, definuje dle §1 odst. 2 „hazardní hru“ jako „*loterií nebo jinou podobnou hrou se rozumí hra, jíž se účastní dobrovolně každá fyzická osoba, která zaplatí vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje. O výhře nebo prohře rozhoduje náhoda nebo předem neznámá okolnost nebo událost uvedená provozovatelem v předem stanovených herních podmínkách. Nezáleží přitom na to, provádí – li se hra pomocí mechanických nebo obdobných zařízení.*“ Zákony pro lidi(online, 2015)

Hartl (2004, s. 77) definuje hazard jako „*rizikové rozhodování; poskytuje vzrušení, příležitost k soutěžení, exhibicionismu; často přerůstá v hráčskou vášeň, dle principu „vše nebo nic“.*

Podobně definuje hazard i Nešpor a kol. (2011, s. 12) „*pro hazard je typické, že si hráč kupuje možnost nebo iluzi výhry. Materiální hodnoty, zvláště peníze, mají u problémů působených hazardem významnou úlohu.*“

Nešpor (2011, s. 12 – 13) rozvíjí příčiny hazardu, kdy jedna z příčin hazardu je vidina výhry, která vyvolává pocit vzrušení. Předpokládá se, že toto nezdravé vzrušení souvisí s metabolismem dopaminu, který se zároveň uplatňuje například při závislosti na tabáku, pervitinu nebo kokainu. Na otázku proč dále narůstají problémy, můžeme odpovědět, že finanční problémy, dluhy a tlak ze strany věřitelů vytváří bludný kruh hazardu a tím rostoucích problémů, před kterými hráč utíká k dalšímu hazardu. Peníze fungují jako tzv. spouštěč a zároveň zhoršují sebeovládání ve vztahu k hazardu. Jedním z doporučení pro patologické hráče je skutečnost, aby u sebe nenosili větší částky peněz a zároveň se vyhýbali zaměstnáním, kde je přístup k penězům snadný.

Rizika hazardu

Rizika hazardu Nešpor (2011, s. 19 – 22) rozčleňuje do několika skupin.

1. Rizika hazardu pro hráče

Velkou hrozbou jsou nemoci související se stresem například vysoký krevní tlak. To souvisí se skutečností, že hráč používá peníze např. zpronevěřené z práce nebo prostředky určené k zaplacení alimentů. Dalším hrozbou bývají rizika duševní. Tyto zahrnují rozvoj patologického hráčství, deprese, poruchy spánku, úzkost, ale i sebevraždné

tendence. V neposlední řadě sociální vyloučení, osamělost, nezaměstnanost - kterou často doprovází chudoba a bezdomovectví, ale existuje zde i vyšší riziko uvěznění.

2. Rizika hazardu pro rodiny

Finanční důsledky popsali Mc Comb, Lee a Sprenkle (2009, s. 415 – 431) a to tak, že gamblerství může také rychle způsobit negativní finanční důsledky i pro ostatní. Finanční škodu, kterou může gambler způsobit v minutě, by rodině trvala týdny či dokonce roky. Proto mohou být následky gamblerství zničující. Důležité je podotknout, že jiné - další závislosti mohou mít za následek extrémní finanční následky pro rodiny.¹

3. Rizika hazardu pro děti a dospívající

Hazard u dětí a dospívajících vede často k problémům ve škole. Ty doprovází nižší úroveň vzdělání a horší uplatnění. S hazardem úzce souvisí zneužívání alkoholu nebo drog a někdy i s homosexuální prostitucí u chlapců.

4. Rizika hazardu pro zaměstnavatele

Člověk, který propadl hazardu, nemůže podávat plnohodnotný pracovní výkon. Je méně produktivní a častěji se dopouští chyb. Zaměstnavatelé se také častěji setkávají s tím, že pracovník má pozdní příchody s absencí, s fluktuací, s pracovními úrazy, ale také se zpronevěrou a krádežemi na pracovišti.

5. Rizika hazardu pro širší společnost

Většina lidí si ani neuvědomuje, jak vysoké jsou tyto náklady:

- Vyšší náklady na zdravotní péči, jak u hráče, tak u jeho příbuzných.
- Nižší produktivita práce, s tím souvisí i nižší daňové odvody.
- Sociální náklady, které jsou v souvislosti s nižším vzděláním.
- Časté je u patologických hráčů bezdomovectví, to bývá spojeno s kriminalitou a šířením infekčních nemocí.
- Hazard může sloužit jako prostředek k praní špinavých peněz.

---

¹The negative financial consequences of problem gambling can occur quickly and can result in extensive financial consequences for other people. The financial damage that a problem gambler can cause in minutes would typically take a substances abuser weeks or even years to create the same financial damage to a family. The consequences of gambling can be abrupt and devastating. It is important to note that other addictions can result in extreme financial consequences for families.

- Vlivem hazardu může vzniknout ekonomicky nestabilní prostředí, kde se v rostoucí míře objevují nesplacitelné dluhy.

Můžeme se domnívat, že slovo „hazard“, užívané často ve spojení „hazardní hra“ vzniklo ve středověku z arabského názvu hracích kostek – „azzahr“, jak uvádí Prunner (2013, s. 37) ve své knize.

Hazardní hry provázejí naši společnost jako jeden z nejhlubších lidských pudů. Setkáváme se s nimi v různých formách, ve všech kulturách a společenstvech, v nejzaostalejších, ale i v nejvyspělejších. Jako historický důkaz nám mohou sloužit např. staré Egyptské malby, které se našly v hrobkách nebo v hliněných nádobách vykopaných archeology. Tyto malby se datují z doby před více než 3500 let před naším letopočtem. Postavy obvykle znázorňují mužské postavy jako bohy, které vrhají kostky. Proto se můžeme domnívat, že zde šlo o hazardní hru, nebo předpovídání budoucnosti pomocí kostek s obrázky. Prvním kostkám vyráběných z kostí kotníků, ovcí a koz se říkalo astragaly. Dodnes jsou tyto typy kostek užívány např. v Mongolsku. Kostky jsou nacházeny na mnoha archeologických místech. Šestistěnná kostka, která má současnou podobu byla pravděpodobně poprvé vyrobena a použita k hraní v Indii nebo Iráku okolo roku 3000 let před naším letopočtem.

Velkou oblíbenost hazardních her se pokoušely omezovat různé mravní instituce již od starého Řecka. Řekové v nich dokonce viděli nebezpečí pro fungování celého státu, ale tyto instituce neměly a jak je tomu podobně i dnes nemají větší význam. V moderní společnosti se setkáváme často s tím, že místo eliminace je potřeba se zaměřit spíše na regulaci. Tedy vytvořit přijatelnou formu, aby se hazardní hry udržely v sociálně přijatelných mezích. (Historie hazardních her, online, ©2007 – 2015)

2.1 Druhy hazardních her

Mnoho lidí považuje za hazardní hry výherní automaty, kasina, rulety. Za hazardní hry je považováno všechno, kde výhra závisí na náhodě a kde je malá pravděpodobnost výhry. Mezi tyto hry lze považovat tedy i číselnou loterii, dostihové sázky nebo také hry na automatech. Jak uvádí Denik.cz (on – line, 2011) lidé si vlastně ani neuvědomují, že se věnují lehké formě hazardu, když si jdou koupit stírací los nebo vsadit sportku.

Ministerstvo financí České republiky (on – line, 2014) zveřejnilo statistiku příjmů z provozování loterií a jiných podobných her za rok 2013. Všechny tyto hry jsou považovány za hazardní, neboť výhra závisí na náhodě.

Jedná se o tyto hry:

peněžitá a věcná loterie,

tombola,

číselná loterie,

okamžitá loterie,

výherní hrací přístroje,

totalizátorové hry,

bingo,

kurzové sázky,

internetové sázky,

sázkové hry provozované v kasinu,

kostky,

dostihy,

interaktivní videoloterijní terminály,

karetní turnaje v kasinu,

interaktivní karetní hry nebo turnaje,

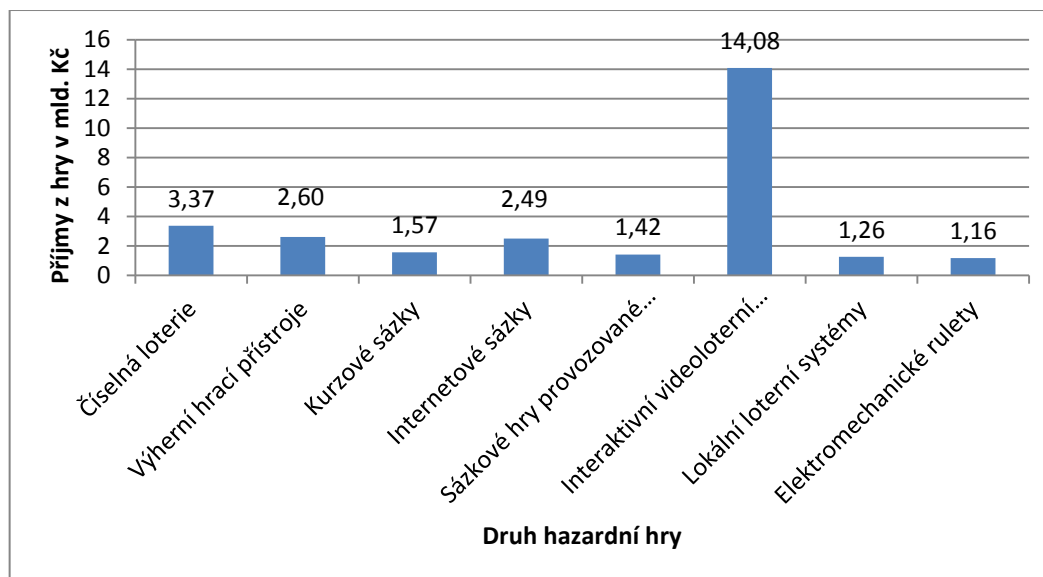
lokální loterní systémy,

elektromechanické rulety,

ostatní loterie a sázkové hry (elektronické pokerové stoly apod.).

V roce 2013 bylo vloženo do hry 123,9 miliard korun, vyplaceny byly částky v hodnotě 95,3 miliard. Celkové příjmy provozovatelů byly 28,6 miliard korun.

Zde uvádím přehled her, ze kterých plynuly největší příjmy. Všechny údaje jsou převzaty z Ministerstva financí České republiky (on – line, 2014)

Graf 1 Přehled nejvyšších příjmů z loterijní činnosti za rok 2013

2.1.1 Číselná loterie a okamžité loterie

Principem číselné loterie je tipování čísel, která se losují, nebo je náhodně vygeneruje technické zařízení. Můžeme zde zařadit Sportku, Eurojackpot, Euromiliony nebo Šťastných 10. Pod okamžitou loterii spadají stírací losy, kde držitel losu po setření políček ihned zjistí, jestli se stal výhercem, uvádí Mravčík (2014, s. 26).

2.1.2 Výherní hrací přístroje

Výherní hrací přístroje se obvykle označují zkratkou VHP. Jedná se o přístroj, herní zařízení, které má v sobě zabudovaný program a není řízený centrálně. Jde o zařízení, kde se nejčastěji objevují tři stejné symboly – převážně ovoce. Jak dále uvádí Mravčík (2014, s. 27) „do roku 2008 šlo o nejčastější herní zařízení technického typu v České republice.“

Ke každému hracímu přístroji je potřeba vyplnit zvláštní povolení na základě, kterého se hrací automat povoluje. Správní poplatky za povolení, zrušení nebo změnu jsou následující: **žádost o povolení** - 5000 Kč, **žádost o zrušení povolení** – 3000 Kč a **žádost o změnu povolení** taktéž – 3000 Kč – výherní hrací přístroj (online, 2013).

2.1.3 Kurzové sázky

Povolení, které vydává ministerstvo financí, se uděluje na maximální dobu deseti let. Osoby, které pracují pro provozovatele, se nesmí účastnit sázek, pro něj sázky přijímají. Bookmakeři, kteří stanovují částky, se nesmí účastnit žádných sázek. V poslední době se kurzové a sportovní sázky přesouvají na internet, kde se může sázet na právě probíhající události.

2.1.4 Internetové sázky

Internetové sázky zahrnují i karetní hry jako je poker, ale i různé druhé kurzových sázek včetně live sázek. V České republice nejsou povoleny on - line hry typu technických nebo kasinových her. V případě sázkových her a jiných loterií, tak i u internetových sázek musí být provedena registrace v kamenné pobočce u provozovatele, jak uvádí Mravčík (2014, s. 29).

2.1.5 Sázkové hry provozované v kasinu

Můžeme zde zahrnout např. ruletu, kostky nebo karetní hry. Mravčík (2014, s. 26) uvádí, že žádost o povolení provozování hry v kasinu musí být jasně specifikovány, protože výčet

her je široký. Ministerstvo financí posuzuje schválení hry a zároveň uděluje povolení na maximální dobu deseti let.

2.1.6 Interaktivní videoloterijní terminály a lokální loterní systémy

Zákon o loteriích a jiných podobných hrách č. 202/1990 § 2 písmeno n) definuje lokální loterní systém jako „*jako hru provozovanou prostřednictvím technického zařízení, které je elektronickým systémem tvořeným řídicí jednotkou se třemi pevně fyzicky spojenými herními místy obsluhovanými sázejícími, se kterými tvoří funkčně nedělitelný celek.*“

Mravčík a Válková (2014, s. 27) popisují funkci „*centrální řídicí jednotka tedy řídí veškeré herní procesy a terminál slouží pouze jako obsluhovací a zobrazovací jednotka centrálního loterního systému.*“

Jedná se o hry, které představují na trhu nejvýznamnější typy sázkových her. Mravčík (2014, s. 27 - 28) zde zařazují interaktivní videoloterijní terminál (také nazývaný jako IVT), elektromechanickou ruletu a další technická zařízení – laicky nazývaná jako automaty.

2.1.7 Elektromechanická ruleta

Elektromechanická ruleta je technické zařízení, kde se hry může účastnit několik hráčů. Hráči sází, dokud se neobjeví nápis s ukončením sázek. Poté je do hracího zařízení vpuštěna kulička, která je poháněna tlakem proti otáčení rulety. Jakmile kulička zapadne do určitého políčka, vyhrávají hráči, kteří na ni vsadili. Rulety (online, 2010)

2.2 Kriminalita spojená s hazardem

Změna sociálně – ekonomických poměrů a expanzivní nástup nové techniky měli za příčinu, že se změnila i forma her a vzrůstá počet lidí na hře závislých. Roste kriminalita páchaná v souvislosti s hazardními hrami. OD roku 1990 přibývá problémů s hazardními hrami mezi dětmi, dospívajícími ale i dospělými. Chorobný návyk se může vytvořit i na karetní hry, sportovní sázky, kasina, automaty. Mühlpachr (2008, s. 89 - 90) dodává, že gambler se stává chorobně závislý na hře, ztrácí schopnost sebekontroly. Většina patologických hráčů nemá finanční prostředky, opatřuje si je nelegálním způsobem převážně majetkovou trestnou činností. Při tom si uvědomují, že jejich aktivity budou odsuzovány a často reagují zvýšenou konzumací alkoholu anebo užíváním drog. Zákon zakazuje provozování hazardních her na výherních automatech osobám mladším 18 let.

Jednou z největších oblastí vzniku kriminality je považováno hráčství. Pachatele trestné činnosti můžeme rozdělit dle Vykopalové (2002, s. 92 – 93) do několika skupin:

- a) Osoby, které páchají trestnou činnost a ta přímo souvisí s provozováním hazardních her. Zde se jedná především o provozování nelegálních hracích automatů a dalších sázkových her.
- b) Gamblerů, kteří páchají trestnou činnost z důvodu chorobného hráčství. Zde se jedná především o trestnou činnost majetkového charakteru, která je směřována k rodině, okolí či přátelům.
- c) Osoby, které zneužívají toho, že se legálním způsobem podílejí na provozování hazardních her. Zde lze zařadit například zaměstnance kasin, heren, krupiéry. Zde se trestná činnost týká především krádeží zisku nebo zpronevěry a jiné.
- d) Osoby, které využívají návykovou chorobu u jiných osob a tím páchají trestnou činnost na hráčích. Zde patří osoby, které páchají trestnou činnost například lichva, vydírání, prostituce i krádeže. U mladistvých gamblerů je vždy hra spojena s ohrožováním mravní výchovy mládeže.
- e) Osoby, které páchají trestnou činnost na majitelích nebo provozovatelích heren a kasin, které je typické pro organizovanou kriminalitu související s vydíráním.

Vykopalová (2002, s. 92 – 93) mimo jiné uvádí, že u gamblerů je nejvíce rozšířená trestná činnost, která má majetkový charakter nebo majetkový výnos. Nejrozšířenější v této oblasti jsou krádeže, loupeže, podvody, zpronevěry, poškozování cizí věci, vloupání, ale dokonce i vraždy.

Kuchta, Válková a kol. (2005, s. 69) ve své knize uvádí, že z dosud provedených výzkumů se dá predikovat poměrně vysoká pravděpodobnost kriminálního jednání zejména u těch jedinců, pokud došlo ke kumulaci nepříznivých faktorů v podobě genetických a nepříznivých vlivů špatné či chybějící výchovy popřípadě dalších negativních faktorů sociální povahy.

Rizikové skupiny lidí, které jsou nejvíce ohroženy patologickým hráčstvím, popisuje Mühlpachr (2008, s. 93-94):

- Mladí lidé, u kterých vzniká závislost velmi rychle.
- Muži, kteří se hráčství věnují více než ženy, i když v posledních letech, žen jako patologických hráček přibývá.

- Profesionální hráči, kteří používají různé triky, podvody a na hazardní hře vydělávají. U těchto hráčů je velké riziko, že propadnou patologickému hraní.
- Lidé s nebezpečným povoláním, do kterých patří povolání, kdy se člověk nachází v blízkosti hazardní hry.
- Hyperaktivní děti s poruchou pozornosti.
- Nezaměstnaní a lidé, kteří selhali ve škole nebo v učení – nejčastějším důsledkem hazardní hry je nezaměstnanost.

Dalšími rizikovými skupinami mohou být i lidé, kteří jsou závislí na alkoholu nebo jsou závislí na jiných návykových látkách. Další skupinou mohou být lidé, kteří jsou v těžké životní situaci a také lidé, kteří přeceňují význam peněz.

2.3 Sociální důsledky

Nejvýznamnějším faktorem v oblasti sociální, ale i zdravotních dopadů je zadluženost hráčů a jejich rodin. Mravčík (2014, s. 133 in Ladouceur, 2004) popisují, že největší vliv má na zdraví jedinců, rodin, komunity, ale i celé společnosti. Taktéž zvyšuje výskyt ostatních negativních dopadů. Jak dále uvádí Mravčík (2014, s. 133 in Downs and Woolrych, 2010) zvyšuje sebevraždy hráčů a také má negativní vliv na zaměstnanost, chudobu, bydlení, kriminalitu a sociální exkluzi.

Partneři hráčů mohou zažívat pocity viny. Důvodem je, že si vyčítají, že nedokáží zastavit hraní svého blízkého a přebírají na sebe některé jeho úkoly. Nejčastěji to vede k narušení vztahů až k jeho rozpadu.

Mravčík (2014, s. 133 in Abbott at al, 2013) říkají, že nejčastější skupinou, která je ohrožena, jsou sociálně slabé skupiny, neboť mají nedostatek aktivit při trávení volného času a uchylují se k hraní. „*Vede to k regresivním dopadům hazardu, kdy lidé s nízkými příjmy utrácejí větší část svého příjmu na hazardní hry než lidé s vysokými příjmy.*“ Následkem je působení nepříznivých socioekonomických faktorů.

Hazardní hraní sebou nepřináší jen negativní dopady, ale i ty pozitivní. Ty plynou pro provozovatele, kde se jedná především o příjem do obecního rozpočtu a poté následné financování veřejně prospěšných aktivit. Mravčík (2014, s. 133 In Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2013a).

Mravčík (2014, s. 134 In Roznerová, 2014a) zveřejnila výsledky výzkumu, který byl proveden se vzorkem sedmi patologických hráčů v léčbě a poukazuje na to, že nejzávažnějším dopadem byl rozpad vztahů. Na další místo řadili respondenti zadluženost a ztrátu financí. U hráčů se vyskytují výkyvy nálad a je rozdíl, když se hra povede, tak je hráč šťastný a společenský. Naopak pokud hra nevyjde, je agresivní, depresivní a podrážděný. Rodina tyto výkyvy nálad odnáší, nerozumí jeho chování a často si je vysvětluje jako důsledek přepracovanosti. S tím souvisí napjatá atmosféra v rodině a rodinné hádky, často vedou hráče zpět do herny. Objevilo se i podezření z nevěry, které je důsledkem absencí doma kvůli hraní. K rozvodu nebo rozchodu pak vede stud nad vlastním chováním, nedůvěra, ale hlavně finanční důsledky a dluhy. Mravčík (2014, s. 142 In Roznerová, 2014a) řadí mezi sociálně patologické jevy, které se objevují ve spojitosti s hraním hazardních her, dle míry výskytu problémů následující: finanční ztráta a zadluženost, hraní osob na sociálních dávkách, rušení pořádku, opilost v hernách, majetková kriminalita s cílem získat prostředky na hru, násilná a majetková trestná činnost, lichvářství ve spojitosti s půjčkami na hraní, nadměrná konzumace alkoholu a zároveň nalévání alkoholu mladistvým v hernách, výroba a distribuce drog v hernách, hraní dětí a mladistvých, ale také prostitute v blízkosti heren.

I když Roznerová provedla výzkum jen s určitým vzorkem lidí a výsledky nemůžeme zobecňovat na celou společnost, můžeme se domnívat, že tyto problémy řeší velká skupina patologických hráčů.

2.3.1 Finanční důsledky

Zadluženost, která pramení ze značných finančních výdajů, byly společným znakem všech respondentů v kvalitativní studii, kterou provedla Roznerová mezi léčenými patologickými hráči. Ze zadlužeností se potýkali v různé míře a různým dopadem všichni, žádnému z účastníků finanční prostředky nestačily. I když konkrétně se situace různily, zadlužení ovšem probíhalo podle společného vzorce. Hráči po vyčerpání vlastních zdrojů, kam řadíme výplatu, úspory, zástavu movitého majetku, se obrátili na rodinu a přátele. Následoval bankovní sektor, zde si hráči sjednávali spotřebitelský úvěr, kontokorent, kreditní kartu. Následovaly půjčky od nebankovních společností např. Provident. Nakonec se někteří dopustili trestné činnosti nebo jako poslední možnost zvolili nelegální zdroj např. půjčky u lichváře, jak uvádí Mravčík (2014, s. 143 In Roznerová, 2014 a). Pokud hráči rostly dluhy, jeho záměrem bylo z výher tyto dluhy splatit. Ovšem tím se dostali do začarovaného kruhu a celkový dluh dosáhl až do astronomických výšek.

3 LÉČBA

Frouzová (1997) in Kalina a kol. (2003, s. 269 – 270) definuje, že „celková léčba gamblingu obsahuje 4 základní části a žádná z nich nemůže při efektivní léčbě chybět:

- 1) přerušeni hraní
- 2) změna při zacházení se svými financemi
- 3) prevence relapsu
- 4) úprava svého životního stylu.“

Přerušeni hraní - pacient by si měl uvědomit souvislosti mezi svým hraním a nepříznivými životními okolnostmi.

Změna při zacházení se svými financemi – důležité je naplánovat si finanční rozpočet.

Prevence relapsu – důležité je, aby klient odolal všem formám hraní a umě zvládat negativní duševní stavy a silné emoce.

Úprava životního stylu – nutností je uvědomění si životních hodnot a pomáhat pacientovi zabývat se smysluplností života. Je zde vhodná kombinace individuální a skupinové psychoterapie.

Urban, Dubský a Bajura (2012, s. 175) popisují ve své knize proces uzdravování.

První fáze je nazývána jako **stadium kritičnosti**. Hráč hledá pomoc, uvažuje racionálně a odpovědně, přestává hrát, sestavuje se plán splácení dluhů. Jedinec je schopen se správně rozhodovat a vrací se do zaměstnání.

Druhá fáze je popisována jako **stadium znovuvytvoření**. Bývalý hráč začíná splácet dluhy, zlepšují se vztahy v rodině, přátelé mu zase začínají důvěřovat.

Třetí fáze je stadium, **kdy se bývalý hráč už vůbec nezabývá myšlenkami na hru**. Dokáže řešit problémy, které měl, když byl aktivní hráč, je schopen pomáhat druhým lidem. Nachází nový smysl života.

Jak uvádí ve své knize Vykopalová (2002, s. 92) léčba může být zahájena tehdy, pokud se sám klient rozhodne, že se chce vyléčit. Klient může nastoupit do ústavního zařízení, kde psychiatrická léčba může trvat od 3 týdnů do 3 měsíců. Zde záleží na fyzických a psychických poškozeních klienta. Cílem každé léčby je úplná abstinence od hráčství.

Pokud léčba probíhá v psychiatrických zařízeních, kde jsou léčeni i drogově závislí lidé nebo lidé závislí na alkoholu, tak gambleři musí být léčeni zvlášť neboť jejich léčba a po-

stup je odlišný. Gambler se v průběhu léčby seznamuje se svou chorobou, uvědomuje si problémy, které mu hra způsobila. Gambler se učí uspořádat své finanční záležitosti, nalézá sám sebe a hlavně ho terapeut učí, jak se vyhnout chuti na další hraní. Doba, po kterou je klient hospitalizován, je vyplňována činnostmi, které jsou důležitou součástí pro jeho další život. Jedná se například o nácvik sociálních dovedností, arteterapii nebo postupy při hledání nového zaměstnání. Důležité je také léčit další nemoci, které vznikly současně s hráčstvím. Může se jednat o deprese, mánie nebo úzkosti. Velkou podporou při uzdravení klienta je rodina a okolí.

Frouzová (1997) in Kalina a kol. (2003, s. 269 – 270) doplňuje, že bližní gamblera bývají často iniciátoři prvního kontaktu, kdy si uvědomují, že se s jejich partnerem něco děje. Setkáváme se s velmi častou chybou u bližních gamblérů, kdy se setkáváme s podceněním hloubky a rozsáhlosti problému. Často se spokojí s jednou konzultací u odborníka, kde gamblera slíbí, že už nebude hrát a najdou peníze na splacení jeho dluhů. Po opakujícím se neúspěchu a také po vyčerpání všech svých finančních rezerv přichází k odborníkovi s představou delší terapeutické léčby. Další chybou, ta často plyne ze strachu z ostudy, je snaha zamlčovat problémy a dotyční často podlehnou lhaní, podobně jako gambler. Je proto velmi důležité blízkému zdůraznit, jak významným faktorem lhaní je a upozornit jej na důležitost odbourávání lhaní v rodině.

Dalším typem, jak můžeme gamblerovi pomoci je intervence.

Hartl (2004, s. 99) definuje intervenci jako „*zákrok, cílený, promyšlený zásah, zpravidla zaměřený na zmírnění tíživé osobní situace jedince.*“

Krátká intervence - je dalším typem pomoci k „vyléčení“ se z gamblerství. Nešpor (2011, s.23 – 24) říká, krátká intervence je vhodná pro lidi, kteří mají problém s hazardem a trpí určitými bariérami, které jim neumožňují nastoupit léčbu. Ze začátku pro ně může být řešením krátká intervence, která je časově neomezená. Krátkou intervencí mohou provádět psychologové, lékaři a další odborníci v kruhu své působnosti. Je vhodná pro klienty, kteří jinou léčbu odmítají, kteří propadli rizikovému hazardnímu hraní, hráčství anebo sázkařství. Může také pomoci v přípravě na jinou formu léčby.

Jak dále uvádí Nešpor (2011, s. 23 – 27) vyšší efektivitu lze předpokládat u takového patologického hráčství, které trvá menší dobu a kde spolupracuje i rodina. Jak klient, tak i rodina jsou informováni o tom, jak jednat v případě, kdy by krátká intervence nestačila.

Nešpor také uvádí jednotlivé prvky, které popisují klientům, kteří za nimi přichází ambulantně. Nejdůležitější je si přiznat problém. Dále je důležité, aby se klienti vyhnuli rizikovému prostředí, ve kterém se hazard nachází. Je to z důvodu, že rizikové prostředí vyvolává pocit, který zhoršuje sebeovládání. Další radou je nenosit u sebe velké částky peněz a tím se sníží finanční ztráty, kdyby došlo k recidivě. Dluhy by se měly splácet postupně a plánovitě. Nejdůležitější je si udělat finanční kalendář a nezapomenout ani na vlastní potřeby. Měl by posilovat motivaci, především tu pozitivní, která zahrnuje klid, svobodu, lepší vztahy. Mohou také využívat linky telefonické pomoci např. Centrum krizové intervence anebo využívat svépomocné organizace – Anonymní hráči. Tato skupina není u nás moc rozšířená, proto obvykle hráči chodí na setkání anonymních alkoholiků.

Nešpor (1994, s. 44 – 45) uvádí rady, jak odmítnout nabídku ke hře.

Mezi způsoby odmítání, které se hodí nejen hráčům, patří:

1. Odmítnutí vyhnutím se - zde je důležité, aby člověk nechodil na určitá místa, vyhnul se určitým lidem.
2. Nevidím, neslyším - na nabídku se nereaguje, ignoruje se.
3. Odmítnutí gestem - zavrtěním hlavy, rukou.
4. Jasně, jednoznačné a rozhodné ne - člověk nic nevysvětluje, ale rychle odchází.
5. Porouchaná gramofonová deska - tato možnost se využívá v případě, že lákavou nabídku z nějakého důvodu nelze rychle ukončit např. při jízdě autobusem. Zde je nutné neustále dokola opakovat větu „Ne, nechci“ i kdyby člověka druhý přemlouval.
6. Odmítnutí s vysvětlením - toto odmítnutí se používá tam, kde chceme nabízející dát najevo, že odmítáme hru, ne jeho.
7. Odmítnutí s nabídnutím lepší možnosti - nabídnutí možnosti jak lépe strávit volný čas.
8. Odmítnutí s převedením řeči jinam.
9. Odmítnutí protiútokem - používá se u někoho zvláště protivného, nelze používat u násilníků a u lidí ozbrojených.
10. Odmítnutí jednou provždy.
11. Odmítnutí jako pomoc - tím, že člověk odmítá, pomáhá sobě a zároveň i druhému.

3.1 Prevence

Nešpor (2011, s. 88 – 93) rozlišuje tyto prevence problémů působených hazardem.

Sám za nejvýznamnější rizikové faktory považuje především snadnou dostupnost hazardu a aktivní nabídku těchto her. Jak také uvádí, tak „*problémy působené hazardem nemají jednu příčinu.*“ Nešpor (2011, s. 88)

Prevence a společnost - za rizikové činitele je považována snadná dostupnost hazardních her a také celkové rozšíření i do menších měst, obcí. Samozřejmě problematické jsou také nedostatečné opatření, které by hazardu bránily. Autor se domnívá, že velký vliv na rozvoj hazardních her nastal po listopadu 1989, kdy došlo k velkému vzestupu hazardních her.

Prevence a média - další vliv má také reklama, která vybízí k hraní či loterii. Zároveň jí však za propagaci plynou nemalé zisky. Dále jsou také lákavá témata týkající se kriminality ve spojitosti s hazardem.

Prevence v pracovním prostředí - největším rizikem pro zaměstnavatele představuje zaměstnanec, který se věnuje hazardu. Obvykle se tento problém pojí ještě s problémy s alkoholem nebo drogami. Takový zaměstnanec může firmě způsobit ekonomické potíže nebo poškodit její pověst. Pokud zaměstnavatel zjistí, že má jeho zaměstnanec problémy, obvykle nastává situace, kdy buď zaměstnanec dostane výpověď. Případně se půjde léčit. Zaměstnavatel může také kontrolovat pracovní výkon v pracovní době. Má možnost zabránit přístup k firemním prostředkům.

Prevence ve školách - škola jako jedna z mnoha by měla zabraňovat v postavení barů, heren v její blízkosti. Škola by měla zařadit do své výuky preventivní programy týkající se právě hazardu a jeho škodlivým vlivům.

Prevence v rodině - každý rodič by si měl zjistit o hazardní hře, co nejvíce informací, o kterých by pak měl hovořit se svým dítětem. Dále je také potřeba dítě zaměstnávat, aby se nenudilo a nevznikaly tak myšlenky na sociálně patologické jevy. Dítě by také mělo vědět, že musí odmítnout určité nabídky ke hře, pokud mu je někdo nabídne. Důležité také je, aby se dítě nestýkalo se špatnými lidmi ve společnosti.

4 SOUČASNÝ STAV

V České republice je doposud platný zákon č. 202/ 1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, který není schopen reagovat na současný vývoj zejména na trhu moderních technologií. Dále je na Českou republiku vyvíjen tlak ze strany Evropské unie, aby nový zákon splňoval požadavky Evropské unie. (Aktuální stav regulace hazardu, online, 2015)

V říjnu roku 2014 Ministerstvo financí zveřejnilo návrh zákona o hazardu, který by měl začít platit od 1. 1. 2016, a který zpřísňuje podmínky pro provozování této činnosti. V návrhu se píše o omezení hracích zařízení. Zároveň by automaty měly zmizet z restaurací či barů. V malých obcích do 5000 obyvatel by se mohla nacházet jen jedna herna.

Koaliční vláda vytvořila návrh, kterou přednesl ministr financí Babiš, týkající se zlepšení zdanění hazardu v příštích letech. Mimo jiné ministr zmínil fakt, že náklady na hazard v České republice se ročně blíží 16 miliardám korun a k sebevraždě přivedou ročně asi 224 lidí. Stalo se tak na tiskové konferenci v prosinci v roce 2014. Česká republika se v tomto směru chce přiblížit okolním státům v rámci Evropské unie.

Dosud platí, že u všech automatů, rulety se odvádí jednotná 20 ti % sazba, kterou majitelé odvádí z rozdílu vložených sázek – vyplacené výhry. Daň z příjmů právnických osob dosahuje výše 19 ti % a zároveň jsou osvobozeni od DPH bez nároku na odpočet.

Nyní vláda navrhuje, aby majitelé za živé a technické hry platili 40% rozdílu mezi vloženými sázkami a vyplacenými výhrami. U loterií a kurzových sázek by se jednalo o 30%.

Dalším návrhem je zvýšení platby za jeden hrací přístroj u takzvaných technických her ze současných 20 tisíc na 40 tisíc korun ročně za jeden hrací přístroj. Tyto peníze by šly do rozpočtu obce, ve které se přístroj nachází. Peníze by měly sloužit ke kompenzaci patologických jevů.

V novele se zavádí pojem centrální monitorovací systém a registr hráčů, který si klade za cíl znemožnit účast na hře některým skupinám lidí. Patří zde osoby pobírající dávky v hmotné nouzi. Zároveň povoluje internetové sázení a to i společnostem se sídlem v některé zemi Evropské unie.

Ministr financí Babiš si slibuje zisk až 6 miliard korun, kde by polovina peněz připadla na podporu sportu.

Bývalý ministr financí Kalousek je v tomto ohledu trochu skeptický, kde sice uvádí, že výnosy je třeba podporovat, ale obává se reakcí loterijních společností a majitelů heren. Obává se, že značná část hazardního průmyslu se ztratí do šedé a černé zóny a výnosy budou nižší. (Babiš navýší daně za hazard, otevře prostor i on – line loteriím, 2014, on – line)

Ministerstvo financí České republiky 27. 3. 2015 zveřejnilo zprávu o aktuálním stavu regulace hazardu. V roce 2014 bylo zrušeno asi 17 500 automatů. I když se oproti roku 2013 snížil počet hracích zařízení, tak se podařilo zachovat výběr odvodu z loterií ve výši zhruba 8 miliard korun. Českému olympijskému výboru provozovatelé zaslali zhruba 400 miliónů korun, o které se zvýšil celkový odvod z hazardu.

Vzhledem k tvrdým dopadům bude nutné zajistit jejich vymahatelnost. Ta by měla být zajištěna vytvořením nového monitorovacího systému, u kterého bude potřeba ponechat dostatečně dlouhý čas na připojení jednotlivých provozovatelů. Existuje riziko na odložení účinnosti nových zákonů, neboť bude nutné notifikovat nové zákony Evropskou komisí a také bude nutné vypsát transparentní výběrové řízení na monitorovací systém.

„Ministerstvo financí proto navrhuje novelu, která zvyšuje odvod z loterií z 20 % na 25 % a zdvojnásobuje místní poplatek za 1 den provozu automatu z 55Kč na 110Kč.“ Aktuální stav regulace hazardu (online, 2015) dodává, že dodatečný daňový výnos by měl činit 2,5 miliardy korun.

Pokud bude přijat nový zákon od 1. 1. 2016 a zároveň spuštěn monitorovací systém, tak bude tento návrh nahrazen předloženým Zákonem o dani z hazardních her. (Aktuální stav regulace hazardu, online, 2015)

4.1 Zlín bez hazardu

Zakladatelé zlínské organizace „Zlín bez hazardu“ jsou mladí lidé, kterým záleží na rozvoji občanské společnosti ve Zlíně. Založili občanské sdružení „Komunitní křižovatka“, která také pořádá festival Zlínské jaro. Hlavním iniciátorem organizace je Tomáš Pasterný.

V březnu 2014 uspořádala organizace konferenci týkající se omezení hazardu. Konference se pořádala na zlínském zámku a zúčastnili se jí zástupci 15 měst a obcí. Cílem bylo představit různé formy regulace hazardu. Na základě této konference se organizace rozhodla řešit nynější situaci, týkající se hazardu. Cílem bylo uspořádat referendum, ve kterém se sami občané měli vyjádřit k budoucnosti těchto hazardních her.

O prázdninách roku 2014 sbírala organizace podpisy, aby se referendum mohlo uskutečnit. Bylo potřebných alespoň 10 % oprávněných voličů. Nakonec petici podepsalo přes 7000 lidí, díky nim se mohlo referendum nakonec uskutečnit. Během celé „akce“ se organizace potýkala s odporem jak loterijních společností, tak i radnice.

Referendum se uskutečnilo dne 23. 1. 2015. Přes 7 300 občanů, kteří přišli k volbám, tak se 6 992 voličů – přes 95,5 % lidí vyslovilo pro zákaz hazardu. Celkově se referenda zúčastnilo přes 11 % občanů. Aby referendum bylo závazné, byla nutná účast 35 % oprávněných voličů. Díky malé volební účasti se nepodařilo hazard zakázat. (vše Zlín bez hazardu, online)

Znění otázky v referendu:

„Souhlasíte s tím, aby statutární město Zlín zakázalo provozování loterií a sázkových her uvedených v §2 písm. e), g), i), j), l), m) a n) a §50, odst. 3 zákona o loteriích a jiných podobných hrách, tj. zejména výherních hracích přístrojů a interaktivních videoloterijních terminálů, lokálních i centrálních loterijních systému a jiných obdobných přístrojů, na celém svém území?“

Zlínský deník (online, 2015) dělal průzkum mezi zastupiteli Zlína, jak by hlasovali oni. 41 oslovených zastupitelů se vyjádřilo takto:

NE	15
NEBUDE HLASOVAT	9
ANO	10
NESDĚLIL	4
ROZHODUJÍ SE	3

Tabulka 2 Vyjádření zastupitelů k referendu

Většina ze zastupitelů, kteří hlasovali proti tomuto referendu, sdělilo, že jsou proti celoplošnému zákazu loterií ve městě, ale jsou pro omezení hazardu ve městě.

Náměstek Ondřej Běťák se vyjádřil takto: „*NE. Budu hlasovat proti zákazu loterií ve městě. Absolutní zákaz problém s hazardem nevyřeší. To, že budou hráči hrát dál, potvrzují i psychologové a další odborníci. Na absolutní zákaz loterií by doplatili hlavně sportovci, kultura a sociální oblast, přišli by o desítky milionů korun.*“ (Zlínský deník, online, 2015)

Organizace „Zlín bez hazardu“ sestavila základní body argumentů, proč by lidé měli hlasovat pro celoplošné zrušení hazardu.

1. Gambling je jako užívání tvrdých drog.
2. Zlínská vyhláška patří mezi ty nejmírnější.
3. Vztah mezi kulturou, sportem a hazardem je účelový.
4. Černými hernami a nezaměstnaností se jen straší.
5. Hráči ze zrušených heren se hromadně na internet nepřesunou.

Naopak společnosti SYNOT TIP, a. s. sestavila argumenty, proč hlasovat v referendu proti.

1. Kdo chce hrát, ten si vždy cestu najde.
2. Výpadek veřejných rozpočtů.
3. Černý trh.
4. Zvýšená nezaměstnanost a krachující hospody, restaurace a bary.
5. Zahraniční zkušenosti. (Zlínský deník, online, 2015)

4.2 Podané ruce

Organizace „Podané ruce“ pomáhá lidem, kteří se ocitli v náročné životní situaci. Zaměřuje se především na práci se závislými lidmi a také práci s dětmi a mládeží. Vytváří preventivní, podpůrné a intervenční služby pro dlouhodobou kvalitu spokojeného života. Podané ruce (online, 2015)

Ambulance Adiktologie Zlín

Cílem organizace je pomáhat lidem v tíživé životní situaci. Zaměřuje se na řešení problému s návykovým chováním jako je hazardní hraní, nealkoholové návykové látky a alkohol. Také mají za cíl snižovat negativní důsledky rizikového chování u ohrožených osob. Součástí je také podpora a motivace klientů ke změně dosavadního životního stylu.

Služby adiktologie jsou určeny pro osoby starší 16 let, kteří mají problém s hazardním hraním nebo pro osoby, které užívají návykové látky. Služba je také určena pro osoby, které

jsou ohroženy návykovým chování nebo hazardním hraním svých blízkých. Ambulance Adiktologie Zlín (online, 2015)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Teoretická část bakalářské práce se zabývala vymezením pojmů v souvislosti s gamblerským. Věnovali jsme se obecnému popisu závislosti a jejích faktorům. Součástí kapitoly je i vymezení patologického hráčství, jeho vzniku a příčiny. Nesmí chybět ani kapitola věnovaná hazardu, hazardním hrám, důsledkům a kriminalitě, která je s ní spojená. Také nesmíme opomenout prevenci gamblerského a léčbu. Poslední kapitola je věnovaná shrnutí současného stavu gamblerského a organizaci, které se gamblerským zabývá zde ve Zlínském kraji.

5.1 Vymezení výzkumného problému

Dané problematice se nejvíce věnuje ve svých knihách Karel Nešpor. Zabývá se problematikou závislosti na alkoholu, chorobným hráčstvím, organizuje preventivní programy a hojně publikuje odborné i populární práce. V této problematice nenalezneme mnoho realizovaných výzkumů. Spíše statistiky, ze kterých se dozvídáme odhady, jak velké procento lidí je závislých na hazardních hrách.

Domníváme se, že závislých lidí na hazardních hrách neustále přibývá. V poslední době je to jedno z aktuálních témat, o kterém se mluví téměř ve všech krajích.

Výzkumem bychom se měli zabývat, protože lidí, kteří jsou závislí na hracích automatech, neustále přibývá. Je to jedno z aktuálních témat, kdy se organizace snaží zastavit neustále se vzrůstající počet hracích automatů v hernách.

5.2 Výzkumné cíle

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký současný sociální problém gamblerského způsobuje a jaké jsou jeho důsledky.

Dílčí cíle:

Zjistit, z jakého důvodu navštívil gambler hernu.

Zjistit, jak reagovala rodina, když se dozvěděla, že příbuzný je závislý na automatech.

Zjistit, kdy si gambler uvědomil, že má problém s hraním na automatech.

Zjistit, jak gamblerského ovlivnilo jejich život.

5.3 Pojetí výzkumného šetření

Pro tuto práci jsme si zvolili kvalitativní výzkum. Zvolili jsme ho z důvodu, abychom lépe porozuměli dané problematice a zjistili všechny podrobnější informace, které nám informant poskytl. Dle Strausse (1999, s.10) je kvalitativní výzkum takový, kterého se „*nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvalifikace.*“ Dále uvádí, že se výzkum týká života lidí, příběhů, chování anebo také vzájemný vztahů.

5.4 Vymezení výzkumných otázek

Hlavní výzkumná otázka, kterou jsem si položila, zní: Jaký současný sociální problém gamblerství způsobuje a jaké jsou jeho důsledky. Dle Strausse a Corbinové (1999, s. 24) je „*důležitým aspektem vymezení hranic toho, co se bude zkoumat.*“ Čím jasnější vymezení výzkumné otázky, tím je reálněji zkoumatelná.

Vedlejší výzkumné otázky:

Jaký je důvod, proč gambleři chtějí zkusit hrací automaty?

Z jakého důvodu jsou pro gamblery automaty atraktivní?

Jaký je názor bývalých gamblérů na hazard?

Jaké sociální problémy a důsledky gamblerství způsobuje?

5.5 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Výzkumný soubor byl vybrán záměrně. Oslovila jsem několik organizací ve Zlínském kraji, které se zabývají gamblerství.

První organizace je „Zlín bez hazardu“. Je to organizace, která bojuje proti gamblerství ve Zlíně. Samotná organizace má v evidenci několik gamblérů, kteří se jí sami přihlásili a kteří mají nebo měli problém s gamblerstvím. Organizace tyto osoby kontaktovala. Na jejich žádost se mi ozvaly 2 osoby, které byly ochotné mi poskytnout rozhovor.

Druhá organizací, kterou jsem oslovila, byla organizace „Podané ruce.“ Ambulance Adiktologie Zlín pomáhá lidem v těžké životní situaci a snaží se řešit jejich problém s návykovým chováním jako například hazard nebo alkohol. Snaží se motivovat a podporovat klienty ke změně jejich životního stylu a chránit je před možnými negativními důsledky, které vyplývají z hráčství anebo návykových látek.

Také v této organizaci jsem žádala o osoby, které mají zkušenost s gamblerstvím. Požádala jsem je, zda bych s nimi mohla uskutečnit rozhovor. Bohužel v této organizaci mi to nebylo umožněno z důvodu anonymity a důvěry mezi klientem a terapeutem. Rozhovory či výzkumy můžou provádět pracovníci, kteří mají vybudovaný vztah s klienty. Nabídli mi ovšem, že mi můžou cca 3 klienti vyplnit dotazník. To jsem bohužel musela odmítnout, neboť to nesplňovalo mé kritéria.

Jelikož není lehký úkol najít gamblera, který by byl ochotný podělit se o svůj příběh, zveřejnila jsem inzerát na sociální síti. Na ten reagovaly tři osoby a ti mi doporučili své známé, kteří tento problém v minulosti řešili. Zkontaktovala jsem je a domluvili jsme se na osobní schůzce, na které proběhl samotný rozhovor.

Všechny rozhovory proběhly s dotazovanými osobami v měsíci lednu a únoru.

Jméno	Věk	Dosažené vzdělání	Délka hráčské závislosti
Libor	25 let	Vyučený	6 let
Anna	28 let	Maturita	2 – 3 roky
Ondřej	26 let	Základní	5 let
Karel	35 let	Maturita	2 roky
Martin	23 let	Vyučený	2 roky

Tabulka 3 Základní údaje o informantech

LIBOR

Je vyučený kuchař, má 25 let. Automaty začal hrát v 17 letech a hrál až do 23 let. Jeho otec byl alkoholik a Libor se snažil pomoci matce, která mnoho peněz nevydělalala. Myslel si, že se mu na automatech podaří zlepšit svou finanční situaci.

ANNA

Je vyučená servírka a dodělala si maturitu. Anna má 28 let, dvou letého chlapečka. S přítelem žije v Brně. Automaty hrála 2 – 3 roky a začala hrát z důvodu, že pracovala v baru, kde byla v kontaktu s automaty téměř každý den.

ONDŘEJ

Ondřej má 26 let, je v plném invalidním důchodu a má základní vzdělání. Začal hrát v 18 letech a hrál až do 23 let. Dotazovaný přiznává, že pokud má dostatek financí, tak hraje dál. Ale jelikož bývá v azylovém domě, možnost hraní je u něho omezená. Jeho rodinné zázemí bylo špatné už od dětství, kdy je opustila matka. Jeho otec hrál automaty a Ondřej je chtěl také zkusit. Otec mu to nezakazoval.

KAREL

Má 35 let, je rozvedený a má 2 děti. Je vyučený a později si dodělal maturitu. Jak přiznává, měl krásné manželství, ale v důsledku hraní na automatech se s ním manželka rozvedla. Karel hrál 2 roky a automaty začal hrát z finančních důvodů.

MARTIN

Martin je vyučený elektrikář, má 23 let a žije s rodiči. Automaty začal hrát v 19 letech a vydrželo mu to až do 21 roků. Jak sám přiznává, nepovažuje se za závislého a automaty zkusil jen ze zvědavosti.

5.6 Technika sběru dat a metoda analýzy dat

Pro bakalářskou práci jsme si zvolili, jako techniku sběru dat, polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připraveného seznamu otázek.

Data, které jsme získali, jsme si nahrávali na mobilní telefon. Všichni dotazovaní s nahráváním souhlasili. Po skončení rozhovoru následoval doslovný přepis, který uvádím v příloze. Po přepsání všech rozhovorů, jsme si zvolili metodu otevřeného kódování. Následovalo rozkódování jednotlivých otázek na co nejmenší části, ze kterých jsme po té tvořili samostatné kódy. Po vymezení kódů jsme si z nich vytvořili kategorie.

6 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V této kapitole se budeme zabývat analýzou jednotlivých rozhovorů. Nejdříve provedeme doslovnou transkripci rozhovorů, na jehož základě si text rozdělíme do jednotek, ke kterým budeme přiřazovat jednotlivé kódy. Z jednotlivé podobnosti kódů poté utvoříme kategorie.

Na základě otevřeného kódování nám vzniklo osm kategorií. Jedná se o tyto kategorie i s uvedenými kódy.

KATEGORIE	KÓDY
Hráčské začátky	<ul style="list-style-type: none"> • Kámoš jako pokušitel. • Proč? • Délka vášně.
Rodinné zázemí	<ul style="list-style-type: none"> • Hra x rodinné vztahy. • Druhý domov. • Pomoc.
Finance	<ul style="list-style-type: none"> • Co je větší – výhra nebo prohra. • Finance jako důvod. • Výhra jako zlatý důl. • Pád na dno.
Peníze stůj, co stůj	<ul style="list-style-type: none"> • Nenechává ruce. • Půjčí mi někdo?
Pomoc	<ul style="list-style-type: none"> • A je zle. • Dobrá rada nad zlato. • Pomocná ruka.
Jako na houpačce	<ul style="list-style-type: none"> • Vnitřní souboj. • Nadšení x zklamání.
Automaty jako kámoš	<ul style="list-style-type: none"> • Velké riziko? • Lákadla.

Byznys	<ul style="list-style-type: none"> • Vliv médií. • Lék na bolest.
---------------	---

Tabulka 4 Přehled kategorií a kódů

6.1 Hráčské začátky

V první kategorii jsme si určili následující kódy:

- Kámoš jako pokušitel.
- Proč?
- Délka vášně.

Jak napovídá tato kategorie, budeme se zde mimo jiné zabývat hráčskými začátky a z jakého důvodu začali dané osoby hrát.

Dotazovaní uvedli, že začátky jejich hraní jsou spojené s užíváním jiných návykových látek a to s alkoholem. Za touto skutečností stojí návštěvy restauračních zařízení, hospod nebo barů. Libor, Martin a Karel se shodli na tom, že do restauračních zařízení chodili s kamarády, kteří měli s hraním nějaké zkušenosti nebo jich k hraní lákali. Martin uvedl *„chodili jsme si s kámošema občas sednout na pivko... jednou za náma přišel po tréninku kámoš, o kterém jsme věděli, že si jde někdy zahrát.“* Kamarád nezapomněl dodat, aby se za ním pak stavili, že jim ukáže, jak automaty fungují. Martin řekl, *„tak jsme si řekli, že to půjdeme zkusit.“* Karel také uvádí, že ho ke hře přivedl kamarád a dodává *„jsme nějak seděli, popíjeli a že to zkusíme.“* Velmi podobné to bylo i u Libora, který chodil s kamarády na pizzu do restaurace, kde hned vedle byly automaty. *„Ze zvědavosti jsme to chtěli s kámošema zkusit.“* Naopak u Ondřeje měla hra jiné začátky. Ke hře ho vlastně uvedl otec, který automaty hrál. *„...protože jsem to u něho viděl, tak říkám, tak to taky zkusím.“* Annu přivedli k automatům rodiče. *„Mí rodiče dělali oba dva v hospodě.“* Její rodiče bývali často dlouho v práci a jí neměl, kdo hlídat, když byla menší, tak za nimi chodila do práce. Uvědomuje si, že *„už vlastně tehdy mě lákaly nebo jsem se zajímala o ty blikající automaty, světýlka. Pro mě, jako pro dítě to bylo velice atraktivní.“* Na otázku co je vedlo k tomu vyzkoušet výherní automaty lze odpovědět, že je to touha zkusit své štěstí a zjistit zda se dá vyhrát a také si finančně přilepšit. Jak uvádí Anna, která pracovala tou dobou v baru *„tak to pro mě bylo velice lákavé, když vidím, že se to fakt někomu podařilo...Jsem si říkala, proč to nezkusit taky...Takový přivýdělek.“* Martin na tuto otázku uvedl *„začlo*

mě to lákat...lákalo mě vyzkoušet si, jestli můžu vyhrát. “ Zde se ukáže, jak je člověk silný, pokud má dost sil tomuto pokušení, které je pro mnohé jedinečné, odolat.

Délka hraní je u každého různá. Někdo tomu úplně propadne a hraje, dokud ho automaty nedostanou až na úplné dno. Důležité je, jestli má osoba kolem sebe přátelé nebo rodinu, kteří by mu byli ochotni pomoci se této závislosti zbavit nebo zda naopak přátelé hrají s ním a podporují ho. Jako to bylo v případě Ondry, kdy otec sám hrál automaty. U Ondřeje trvala závislost pět let a chodil hrát třikrát do týdne. *„Víceméně, když mně táta dal nějaké to kapesné.“* Libor automatům obětoval šest let života, jelikož měl hospodu blízko domu, *„chodil tam hodně často. Ale spíš vždy jen na chvíli.“* Rodina Anny si neuvědomovala nebezpečí, které na ni v práci číhá. Protože rodiče nikdy automaty nehráli, nenapadlo je, že by Anna mohla mít tento problém a nepředstavili si, jakému riziku Annu vystavují. Na otázku jak často chodila do herny, se Anna usmívá. *„Tak vlastně chodila jsem tam každý den, protože jsem tam pracovala. Takže vlastně denně...ze začátku jsem hrála třeba jednou týdně...ale postupem času už to bylo, co druhý den.“* Anna hrála přes dva roky. Martin přiznává své obavy, kdy měl strach, aby ho při hraní na automatu někdo známý neviděl. *„Ze začátku jsem tam chodil tak jednou týdně. Pak i v pátek, sobotu, nedělu.“* Karel hrál taktéž dva roky. Do herny chodil po práci *„tak ze začátku to bylo jednou až dvakrát za týden...pak se to začalo stupňovat...dá se říct, že každý den.“* Z těchto výpovědí můžeme usoudit, že jakmile se člověk dostane do spárů automatů, je schopný mu obětovat klidně každý den hraní a není lehké se z těchto spárů dostat.

6.2 Rodinné zázemí

Rodina je v naší společnosti nejdůležitější sociální skupinou. Členové rodiny si navzájem mají poskytovat morální pomoc a starat se jeden o druhého. Rodina by měla plnit výchovnou péči vůči dětem. Pokud se setkáme v rodině s nedostatečnou rodinnou výchovou, dochází k častým konfliktům, kdy dítě nemá žádný vzor a v podstatě si dělá, co chce.

Do této kategorie jsme zařadily tyto kódy:

- Hra x rodinné vztahy.
- Druhý domov.
- Pomoc.

Pokud jsou nějakým způsobem vztahy v rodině porušené a výchova nefunguje tak, jak má, uchylují se děti nebo mládež často k patologickým jevům. Jelikož v rodině nepoznaly, jak

má správně fungovat, přijde jim naprosto normální kouření anebo také hraní automatů, obzvlášť když to vidí ve své rodině. Jako to bylo u Ondřeje. Když byl malý, utekla od nich maminka a on vyrůstal se svými sourozenci u otce. *„Táta nás jako malé děcka tahal po hospodách...V osmnácti jsem to viděl u táty.“* Má na mysli hraní automatů. Místo toho, aby ho otec od této hry zrazoval tak mu řekl: *“Podívej se, chlapče, jsi plnoletý, udělej si, jaký chceš život.“* Vztahy v této rodině určitě nebyly dobré. A to potvrzuje i sám Ondřej, že vztahy v rodině *„byly spíš horší než lepší.“* Důležitou roli tady hraje i matka, která dětem chybí v každém věku. I teď když je Ondřej dospělý potvrzuje, že mu matka chybí, i když se s ní někdy stýká. U Libora může také za vše otec. *„Otec byl v té době alkoholik...Takže všechno platila mamka...Měl jsem pocit, že bych měl mamce pomoci.“* I když má Libor dva starší sourozence, tak všechno zůstávalo na Liborovi, protože ti už s nimi nebydleli. Za to Martin na svou rodinu nedá dopustit. *„Vztahy jsem měl úplně parádní...možná i díky tomu, že se to naši nikdy nedozvěděli.“* Martin patrně vyrůstal v harmonické rodině, kde byl správný vzor otce i matky, kde zažil dostatek lásky a rodiče měli patrně dostatek času se mu věnovat a Martin tak získal správný vzor dospělého člověka.

Pokud člověk propadne hazardu je ochotný mu obětovat všechn svůj volný čas. Touha po hře a po výhře je tak silná, že hráč nerozlišuje, jestli je ve své oblíbené herně nebo najde někde jinde hrací automat a jde „zkusit štěstí“. U Anny se jednalo o situaci, kdy automat se nacházel v baru, kde pracovala, proto hrála jenom tady a neměla potřebu vyhledávat jiné zařízení. Naopak Karel přiznává, že *„ze začátku to byla jedna herna, ale postupem času dvě nebo tři oblíbené, nejoblíbenější.“* Ondřej neměl oblíbenou hernu a často herny střídal. *„Člověk jde do jedné, tam to vybere a jde do druhé a tam to prohraje.“* I když Libor pochází z většího města, tak před osmi lety, kdy začínal hrát, byla v tomto městě jen jedna herna, takže neměl možnost hrát i jinde a navíc to bylo nedaleko domu. *„V té době u nás byla pouze jedna herna, takže jsem chodil tam.“*

Do této kategorie jsem zahrnula i kód „Pomoc“. Dalo by se říci, že rodinní příslušníci pomohli osobám, aby se ze závislosti nějakým způsobem dostaly. Martinovi pomohla přítelkyně, se kterou se seznámil a *„vlastně díky ní jsem toho nechal.“* Podobné je to i u Anny, které také pomohl přítel. Karel se snažil dostat ze závislosti kvůli dětem. Liborovi nejvíce pomohla celá rodina, ale *„přátelé ne, ti se otočili zády.“* Zde si můžeme povšimnout, že ze začátku největšími pokašiteli byli právě kamarádi, kteří ve většině případů přivedli tyto osoby k automatům. Jak zní jedno přísloví *„v nouzi poznáš přítele.“*

6.3 Finance

Do této kategorie jsem zahrnula následující kódy:

- Co je větší výhra nebo prohra?
- Finance jako důvod.
- Výhra jako zlatý důl.
- Pád na dno.

Zde jsem se zajímala o jejich první výhru a prohru, když hráli poprvé na automatu. Bylo zajímavé zjištění, že i když tyto osoby poprvé nic nevyhrály, tak je to stejně neodradilo od dalšího hraní. Martin s Karlem se shodli v tom, že oba při prvním kontaktu s automatem do něj hodili sto korun a nevyhráli nic. Martin s úsměvem dodává „*za tu stovku se tam dlouho člověk neohřeje.*“ Za to Libor měl štěstí. Když tam hodil sto korun, tak na první hru vyhrál tři sta korun. Ondřej hodil jen sedmdesát korun a radoval se z dvou set korunové výhry. Nejvíce peněz tam napoprvé vhodila Anna. Bylo to dvě stě korun a také nejvíce vyhrála. „*Vyhrála jsem tam tak tři nebo čtyři stovky.*“ Výhry byly pro respondenty dobrou motivací, aby zkoušeli své štěstí ve hře dál. Ostatní neodradily ani první prohry.

Hlavním důvodem proč vlastně začali hrát, byla u většiny vidina finančního přilepšení. Mysleli si, že automaty jsou dobrý způsobem, jak si něco vydělat. Karel jako hlavní důvod svého hraní uvedl „*finanční problémy.*“ Nejinak tomu bylo i u Libora, který řekl, že měli „*málo peněz.*“ On sám chtěl přinést nějaké peníze, aby matce pomohl, jelikož otec všechno propil. Ondřej má hraní automatů „*spojené s pitím.*“ Přiznává, že když se opije, je pro něho jednodušší jít hrát za poslední peníze, které má. Anna za hlavní důvod svého hraní považuje „*plat servírky... Chtěla jsem si trošku přivydělat.*“ Snad jediný Martin, který se svěřil s tím, že peníze nepotřeboval a důvodem jeho hraní „*bylo jen to zkusit.*“ Jeho největší výhrou bylo „*asi pět tisíc a ty jsem si fakt odnesl domů.*“

Na otázku nejvyšší finanční výhry odpovídají někteří rozpačitě. Ondřej s Martinem a Annou se usmívají, neboť ti si výhru odnesli domů a dál ve hře už ten večer nepokračovali. U Ondřeje se jednalo o dvoutisícovou výhru. Martin a Anna měli větší štěstí a odnesli si domů pět tisíc. Vcelku rozdílné to bylo u Karla. Jak sám přiznává, tak nejvíce vyhrál „*asi dvacet nebo dvacet pět tisíc... To jsem hned protočil.*“ U tohoto hráče si můžeme všimnout, že touha hrát byla daleko silnější než racionální uvažování nad tím, že mohl z vyhraných

peněz splatit část svých dluhů, ale on je opět naházel zpět. Podobná situace byla i u Libora. „*Naráz jsem vyhrál asi šedesát tisíc...míval jsem docela štěstí. Jenže, jak to tak bývá, než abych si ty peníze nechal a zaplatil tím půjčky, tak jsem hrál dál.*“ Libor si až později uvědomil, jak mohl s vyhranými penězi naložit.

Za nejhorší považuje Libor to, že hospoda, kam chodíval hrát, byla nedaleko jeho domu. Dle jeho slov „*když jsem začal hrát, neuměl jsem se zastavit.*“ Pro peníze, pokud mu došly, si chodil domů. Z jeho výpovědi je patrné, že nejvíce ve hře prohrál přes sto tisíc korun. Karel si vlastně žádnou částku domů neodnesl. I když uvedl, že vyhrál přes dvacet tisíc korun, tak z výhry mu nic nezbylo. „*...to se hrálo, až se to všechno prohrálo.*“ Martin vypověděl, že se mu do automatu podařilo naházet i přes osm tisíc korun. „*Když jsem si myslel, že to vyjde.*“ Jako jediný uvádí, že mu těch „*peněz bylo líto.*“ Anna uvedla, že nejvyšší částku, kterou do automatů naházela, byla přes dva tisíce korun. Domnívám se, že největší pozor si na své peníze dával Ondřej. Uvedl, že nejvyšší částku, kterou automatům obětoval, bylo sto korun, „*ještě se to do té stovky dá.*“ U Ondřeje si můžeme všimnout, že za peníze si koupil radši jídlo a byl rád, že měl vlastně nějaké peníze.

6.4 Peníze stůj, co stůj

Do této kategorie jsem zařadila následující kódy:

- Nenechává ruce.
- Půjčí mi někdo?

Zde mě zajímaly výpovědi dotazovaných, týkajících se krádeží ve spojitosti s herními automaty. Nesmím opomenout ani otázku, ve které jsem se dotazovala na půjčky opět ve spojitosti s automaty.

Martin s Liborem vypověděli, že v životě nemuseli krást kvůli automatům. Martin dodal, že si „*vydělával celkem dost peněz.*“ Jiná situace byla u dalších informantů. Jelikož Anna pracovala v baru, měla k automatům, ale i k penězům, které byly v kase, celkem blízko. Ze začátku si „*půjčovala*“ z kasy jen nepatrné částky, které ji majitel toleroval. Vždy si vymyslela nějakou výmluvu. Samozřejmě, že nezůstalo u malých částek a začala krást více peněz. Od majitele poté dostala výpověď. U Karla se nejednalo o krádeže v pravém slova smyslu. „*Když se mi z domu něco podařilo prodat do zastavárny,*“ ale jak dále vypovídá, nejednalo se o žádné velké částky. Většinou se mu podařily prodat věci do tisíce korun. Ondřej kradl nedávno. „*Ted' jsem okradl jednoho známého o dvanáct set korun.*“

Domnívám se, že s tímto úzce souvisí i půjčky. Nejhorší situaci zažil Libor, který si „začal půjčovat od těch nebankovních společností, co nabízí rychlou půjčku.“ Později si vzal i od stejné firmy úvěr. „No dělalo to přes čtyři sta tisíc.“ Na Liborovi je vidět, že se mu o této problematice nemluví s lehkým srdcem. Před rodinou všechny tyto půjčky tajil. Všechno vyústilo až tím, kdy nebankovní společnost polepila štítky se jménem v jeho městě. I Karel přiznává, že si půjčil „sto až sto padesát tisíc od kamarádů.“ Má zkušenost i s půjčkami od nebankovních společností, ale ty podle svých slov už splatil. Zatím se mu nedaří splatit ještě půjčky od kamarádů.

6.5 Pomoc

V této kategorii se zaměříme na výpovědi informantů, kdy si uvědomili oni sami svoji závislost. Zahrnula jsem zde i léčení a pomoc neboť si myslím, že to do této kategorie vhodně zapadá.

- A je zle.
- Dobrá rada nad zlato.
- Pomocná ruka.

Liborovo uvědomění si závislosti úzce souvisí s půjčkami. Jak již vypověděl, půjčil si peníze od nebankovní společnosti, podepsal směnku a nesplácel ji. Jakmile se rodina o této půjčce dozvěděla, tak si Libor pomalu začal uvědomovat, že je závislý. „*Toto byl první impuls, kdy jsem si uvědomil, že hraju celkem často a měl bych s tím něco dělat.*“ U Karla se závislost začala projevovat dle jeho slov „*po tom roku hraní*“. Popisuje, jak na hraní přišla manželka a začala vyhrožovat rozvodem. Nakonec se s manželkou rozvedli. Právě rozvod „*byl impuls, abych s tím začal něco dělat.*“ Ondřej se u této otázky dlouho zamýšlel. Bylo vidět, že znervózněl a začal si pohrávat s rukama. Přiznává, že je vlastně závislý, „*protože si nedokážu říct teď ne, nepůjdu hrát.*“ Hraní na automatech má spojené s pitím alkoholu. „*Ale jinak tam (pozn. myslí do heren) nechodím, jen když jsem fakt napitý, jo.*“ Za to Martin zcela otevřeně odpovídá „*tak já si nemyslím, že jsem byl úplně závislý. Věděl jsem, kdy mám skončit.*“ U Martina můžeme vyzozorovat z předešlých výpovědí, že mu peněz, které do automatů naházel, bylo líto a také si uvědomoval, jak moc se na ty peníze nadře a že šance na výhru je malá.

Anna si postupem času sama říkala, že „*celé hraní je pořád dokola.*“ Ale automatům nedokázala odolat a pořád jí lákaly. „*Bez pomoci maminky*“ by toho Anna určitě nenechala

a zároveň dodává, že právě maminka byla jejím hlavním impulsem. Martina od hry odrazovali kamarádi, i když ho původně k automatům přivedl také jeden jejich kamarád Tomáš. Kamarádi neustále poukazovali právě na to, jak dopadl Tomáš, který je teď závislý na automatech. Karlovi jeho hraní „zakazovala“ manželka. Ale v tomto případě se Karlovi nepodařilo hraní ukončit a manželka se s ním rozvedla. Libor měl podporu v celé rodině a hlavně v přítelkyni, která byla jeho impulsem a hraním skoncovat. Ondřej se zmínil, že mu nikdo nebránil a ani mu nikdo neřekl, že by toho měl nechat. Ondřej, ještě dodal „*ono to záleží na tom člověku, jako má vůli.*“

S předchozí výpovědí na daný kód úzce souvisí i kód „Pomocná ruka.“ Zde popíše výpovědi informantů, kdo jim nejvíce pomohl, když se rozhodli, že se chtějí se spárů automatů vymanit. Samozřejmě důležitou roli zde hrála také podpora rodiny. Jak jsem již uvedla, tak Libor měl velkou podporu v rodině a přítelkyni, ale v kamarádech ne - „*ti se otočili zády.*“ Podobné to bylo i u Martina, kterému také pomohla přítelkyně, kterou si v té době našel, „*vlastně díky ní, jsem toho nechal.*“ Karel se snažil dostat ze závislosti „*kvůli dětem.*“ Nikdo z výše uvedených informantů nevedl, že by při léčbě navštěvovali organizace nebo jiná zařízení, kde by se léčili ze závislosti na automatech. Pouze Libor uvedl, že „*přítelkyně mi doporučila psychologa.*“ Z jeho další výpovědi je patrné, že se u psychologa cítil hrozně. Domluvili se na dalších schůzkách, ale Libor už víckrát nepřišel. Jediná Anna přiznala, že docházela po dobu tří měsíců na ambulantní léčbu do organizace, která ji pomohla se zbavit závislosti. Nyní když má přístup k penězům, tak přiznává „*radši si ty peníze nechám a pošetrím si je jinak.*“ Jediný Ondřej neměl podporu v žádném člověku a i možná proto se můžeme domnívat, že si sem tam zahraje i dnes.

6.6 Jako na houpačce

Do této kategorie jsem zahrnula otázky týkající se motivace a pocitů, které zažívali při výhře nebo naopak při prohře. Název kategorie jsem zvolila proto, neboť se domnívám, že jednou je člověk nahoře a jednou dole. U gamblerství to platí dvojnásob. Zvolila jsem následující kódy:

- Vnitřní souboj.
- Nadšení x zklamání.

„*Ne. Vybral jsem a šel jsem radši na pivo. Koupil jsem si radši cigára a prostě jsem si řekl a stop,*“ tak zní odpověď Ondřeje, který jako jediný z dotazovaných informantů odpověděl „NE“ na otázku motivace k další hře, pokud vyhráli. Další informanti uvedli, že je výhra motivovala k další hře. Libor hrál dál „*myslel jsem, že můžu vyhrát ještě víc a dostat se z dluhů.*“ Nejinak tomu bylo i u Karla, který si řekl „*jdem do toho znovu.*“ U Martina záleželo, kolik peněz vyhrál „*při menších výhrách, tak ty jsem tam naházel zpět.*“ I Anna, které se podařilo vyhrát, hrála dále, protože jí to lákalo zkoušet dál.

Pocity, které hráče doprovázely, byly následující. Pokud se jim podařilo vyhrát, dá se říct, že byli všichni rádi a měli dobrý pocit. U prohry byly pocity naopak rozporuplné. Karel potvrzuje, že „*pocity byly krásné, ale jak říkám, stejně jsem to tam všechno nechal.*“ Libor dokonce přiznává, že po prohře „*párkrát i brečel. Ale když jsem vyhrál, tak jsem byl šťastný fakt jak blecha.*“ Martin byl také šťastný, když vyhrál a uvědomoval si, že pravděpodobnost výhry je malá. Anna samozřejmě nadávala „*sobě jsem si nadávala..*“ Nejvíce litoval Ondřej „*že ty peníze skončily tam, kde neměly.*“

6.7 Automaty jako dobrý kámoš

Zde jsem zařadila otázky, týkající se atraktivity automatů pro lidi a z toho plynoucí nebezpečí, ke kterým jsem přiřadila následující kódy:

- Lákadla
- Velké riziko?

Domnívám se, že dané kódy spolu úzce souvisí, proto jsem se rozhodla je skloubit do jedné kategorie.

U otázky týkající se atraktivity automatů, byly celkem jednoznačné odpovědi. I když se Karel nad otázkou zamýšlel, tak jeho odpověď zněla „*tak určitě je tam ta finanční stránka.*“ Podobně odpovídal i Martin, který uvedl, že „*lákají lidi k penězům. Vlastně, že vyhrají peníze a kdo je nemá, myslí si, že si takto pomůže.*“ Ondřej uvádí, že si lidé „*myslí, že můžou lehko zbohatnout.*“ Anna se také dotýká finanční stránky a uvádí „*tak láká je ta výhra, jako každého. Snadná výhra.*“ Libor se domnívá, že „*člověk u toho nemusí přemýšlet, odreaguje se. Protože je to jednoduché.*“ Dodává, že jen mačká tlačítka a čeká, dokud mu nepadnou tři stejné symboly.

Myslím si, že na tuto otázku navazuje nebezpečnost automatů pro národ. V této otázce se informanti přesně neshodli, pro koho jsou automaty vlastně nebezpečné. Ondřej říká, že

pokud „*tam člověk naháže celou výplatu, jo, tak je to až moc nebezpečné.*“ Martin si spíše myslí, že automaty jsou nebezpečné pro ty, kteří je „*hrají a úplně tomu propadnou.*“ „*Určitě ano, zkazil jsem si tím mládí,*“ domnívá se Libor, kterému „vzaly“ automaty šest let života. Karel už teď také ví, že automaty „*dovedou nalákat, zničit spoustu vztahů.*“

6.8 Byznys

Do mé poslední kategorie, jsem zahrнула poslední dva kódy a to:

- Vliv médií.
- Lék na bolest.

V poslední interpretaci získaných dat se budeme zabývat vlivem reklamy na různé typy sázení. A v neposlední řadě mě zajímá také názor informantů na zrušení automatů.

Podle výpovědí informantů, nejlépe reklama působila na Libora. „*Chtěl jsem mít dost peněz..zkoušel jsem si párkrát vsadit, ale nic z toho nebylo..ty automaty byly větší jistota.*“ „*Sem tam si někdy dám sportku,*“ odpověděl Ondřej, ale dodal, že se musí hrát o velké peníze. Martina reklamy na sázení nijak neovlivňují. Podobně je na tom i Karel, kterého to „*lákalo, ale nikdy jsem to nezkoušel.*“ Anna odpověděla jednoznačně „*nezkoušela jsem to..já už tomu prostě nevěřím.*“

Na poslední otázku, týkající se zrušení automatů, odpovídali informanti s jednoznačnou odpovědí. Všichni jsou pro zrušení automatů. Karel zvolil stručnou, ale výstižnou odpověď „*tak jsem pro. Ano, určitě.*“ Ondřej také souhlasí s úplným zrušením automatů. „*Ani by mě nevadilo, že už bych nikdy nemohl jít hrát..radši nějaké ty peníze ušetřím.*“ Annina odpověď byla také jednoznačná „*no jako já už teď jsem pro...když jsem vlastně hrála, tak bych určitě pro nebyla..ale teďkom jsem jediné pro.*“ Martin s Liborem také jednoznačně souhlasí se zrušením automatů. Libor dodává „*myslím si, že to (pozn. má na mysli referendum, které proběhlo ve Zlíně) bylo zbytečné, protože lidi nebo rodiny, kteří toto nezažijí, tak nemají důvod jít volit, aby zrušili automaty ve Zlíně.*“ Podobného názoru je i Martin, který se domnívá, „*že lidi, kteří toto nezažili, ..., tak nemají vůbec ponětí, co ty automaty můžou způsobit a nemají důvod jít k volbám a ani je to nezajímá.*“

7 SHRUTÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI

V empirické části jsme popsaly důvody gamblerů, proč začaly hrát, jejich finanční situaci. Také jsme se věnovali motivaci, která je vedla k další hře. Součástí jsou i výpovědi, které vedly k uvědomění si závislosti a pomoci, která se jim dostávala. Popsali jsme i důsledky této závislosti a dopad na jejich další život.

Na výzkumnou otázku: „*Jaký je důvod, proč gambleři chtějí zkusit hrací automaty?*“ odpovídali, že za tím stály finanční problémy. Někteří chtěli zkusit své štěstí a mysleli si, že na automatech vyhrají velké peníze. Jako prvotní impuls se však u některých dotazovaných promítl vliv kamarádů, kteří je ke hře začali nabádat. Někteří dotazovaní neměli tak silnou vůli, aby pokušení odolali. Na druhé straně jsem se setkala i se situací, kdy se informant setkal s hraním v rodině. Otec, sám gambler, ho od hraní neodrazoval a ten měl tak špatný příklad už od dětství. Také určitý vliv hraje pracovní prostředí, jako v případě jedné informantky, která v baru pracovala a opět neměla silnou vůli tomuto pokušení odolat. Tuto hru zkusí mnoho lidí, ale jenom jedince, který nemá pevnou vůli a nedokáže odolat automatům a této hře zcela propadne.

„*Zjakého důvodu jsou pro gamblery automaty atraktivní?*“ je další výzkumná otázka. Automaty jsou atraktivní pro řadu hráčů proto, že jim přináší určité vzrušení ze hry. Dává jim určitou naději na snadný zisk peněz. Můžeme říct, že mnoho hráčů zde uniká od reality všedního dne, zapomíná na své problémy, ať už rodinné nebo pracovní a celý svůj zájem směřuje jen na hraní. Opravdu velké nebezpečí skýtá situace, kdy gambler vyhraje určitou finanční částku, neuvědomuje se, že jí s určitostí dále prohraje. Pokračuje ve hře, neustále sází další peníze. Zde je až zarážející fakt do jaké finanční tísně se tyto lidé dostanou a jak jsou ochotni tuto tíseň vyřešit.

Další výzkumnou otázkou je: „*Jaký je názor bývalých gamblerů na hazard?*“ Ve svém výzkumu jsem se setkala a s informantem, který začal hrát na popud kamaráda. Občas vyhrál nějakou finanční částku, ale opět víc prosázel, než vyhrál. Tento mladý člověk pocházel se spořádané rodiny. V rodině neřešili nějaké zásadní problémy a on měl dost finančních prostředků, které získal vlastní prací. Můžeme říct, že tento člověk si plně uvědomoval nebezpečné dopady, se kterými se dříve, či později každý gambler setká. Ale právě u něho se projevila pevná vůle, kdy situaci, když vyhrál, řešil odchodem z herny a peníze dále neprohrál. Situaci mu pomohla vyřešit jeho nynější přítelkyně, se kterou začal zcela jinak trávit jeho volný čas a uvědomil si, že prohrané peníze mohl použít zcela k jinému

účelu. Tento informant v dnešní době nehraje a automaty odsuzuje a jako špatný příklad mu slouží kamarád, který hraní propadl, má všude jen dluhy a okolí obtěžuje žádostmi o další půjčky. Tento informant vyjádřil názor, že by byl pro zákaz všech hracích automatů. I když uvádí poznatek, že kdo tuto situace nezažil nebo se ho to nějak nedotklo, tak nemá ponětí, co můžou automaty způsobit.

Další z informantů uvedl názor v tom smyslu, že si hraním zkazil mládí, ale přiznává, že tuto skutečnost si uvědomuje až v nynější době. V době, kdy hrál to tak určitě nevnímal. I on vyjádřil názor, že nejlepší by bylo, kdyby byl hazard zrušen.

Všichni informanti se shodli v tom, že by byly pro zrušení heren. I když jeden z nich přiznává, že za jednu hru vydělal tolik, co jinak vydělá za měsíc. Ale na druhé straně poukazuje na to, kolik lidí jeho hraní zasáhlo, kolik vztahů hraní zničilo a je to pro něho jenom špatná zkušenost.

Dostáváme se tak k další výzkumné otázce, která zní „*Jaké jsou sociální problémy a důsledky gamblerství?*“ Jak z výzkumu vyplynulo, důsledky jsou velmi negativní. Jako první bych uvedla návštěvu restauračních zařízení, hospod a barů a s tím související konzumace alkoholu, popřípadě i drog. Jak uvedl jeden z informantů, hraní na automatech ho láká, jen pokud popíjí alkohol. Za velký důsledek můžeme označit vliv na rodinu a rodinné prostředí. Největší problém v rodině asi představuje finanční úbytek peněz, kterou rodina určitě pocítí. I v důsledku toho hráči neustále zvyšují velikosti sázky a tím dochází ke ztrátě kontroly nad hrou. Tímto problémem trpí jak celá rodina, tak především blízcí hráčů. S jedním s informantů se manželka dokonce rozvedla. Touto skutečností utrpěly újmu i jejich dvě děti. Další z informantů se snažil vyřešit situaci návštěvou psychologa, kterého mu doporučila přítelkyně. Schůzky se zúčastnil, ale neměl z ní dobré pocity a na další sezení už nepřišel. Paradoxně mu dle jeho slov, nejvíce pomohlo to, že se s ním přítelkyně rozešla. Vše bylo na něm a všechno musel zvládnout sám. Zároveň tento člověk vyjádřil názor, že přátelé se k němu otočili zády, další věc, která mu pomohla, že si našel lepší práci a byl neustále zaměstnaný. Dalším důsledkem může být i ztráta zaměstnání, která se dotkla jedné z informantek. Protože prostředí herny ji lákalo k hraní a ona neměla dostatek finančních prostředků, dopustila se i krádeže na svém pracovišti. Majitel tuto skutečnost odhalil a ženu okamžitě propustil.

ZÁVĚR

V teoretické části jsme se zabývali obecným popisem pojmů spojených s touto problematikou. Definovali jsme pojem závislosti, druhy závislosti, dále poté vznik a příčiny patologického hráčství. Nemůžeme opomenout ani kapitolu, ve které se věnujeme hazardu, popisem některých hazardních her. V této části jsou zahrnuty i sociální a finanční dopady, které gamblerství způsobuje. Ve třetí kapitole jsme popisovali možnou léčbu a také jak předcházet patologickému hráčství. Teoretickou část uzavírá kapitola o současném stavu hazardu v České republice. Shrnutí jsme i situaci hazardu ve Zlínském kraji. Neopomněli jsme připomenout ani Zlínskou organizaci, která chce zrušit hazard ve městě Zlíně.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký současný sociální problém gamblerství způsobuje a jaké jsou jeho důsledky. Na tuto otázku jsme dostali odpověď v empirické části, která se zaměřila na otázky spojené s gamblerstvím. Z daného výzkumu vyplynulo, že za největší důsledky můžeme považovat negativní dopad na rodinu, ztrátu zaměstnání, kamarádů a narušení všech sociálních kontaktů. Nemůžeme opomenout ani finanční dopady, které mnohdy prohloubili ještě větší finanční krizi v rodině. Jako jeden z hlavních důvodů, proč navštívili hernu, uváděli informanti právě finanční důvody.

Existují lidé, kteří si uvědomují rizika spojené s herní atmosférou. Naopak jsou bohužel i osoby, které zaslepila touha získat velkou finanční výhru. Tito lidé ztrácejí schopnost sebeovládání, v tom okamžiku si nepřipouští velkou pravděpodobnost prohry, která si vybere svoji daň. U většiny takto sázejících jedinců se setkáváme s velkým výskytem nejrůznějších problémů.

V České republice je nebezpečí gamblerství značně podceňováno. Nedostatečná péče je věnována i potencionálně ohroženým lidem. Gamblerství představuje aktuální, celospolečenský problém, na který je nutné se zaměřit a plošně jej řešit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČESKO. Zákon České národní rady č. 202 ze dne 17. května 1990 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách. In: *Zákony pro lidi*. Částka 35/1990. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-202>
- [2] Frouzová, Magdalena, 1997 paraf. podle KALINA, Kamil, 2003. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. Vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. ISBN 80-86734-05-62.
- [3] HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8803-1.
- [4] KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9813-4.
- [5] MCCOMB, Jennifer L; LEE, Bonnie K; SPRENKLE, Douglas H. Conceptualizing and Treating Problem Gambling as a Family Issue. *Journal of Marital and Family Therapy*. 2009, s. 415 – 431. ISSN 0194-472X.
- [6] MRAVČÍK, Viktor. *Hazardní hraní v České republice a jeho dopady*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7440-111-4.
- [7] MŮHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, sv. č.112. ISBN 978-802-1045-507.
- [8] NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc: jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. Ostrava: A. Krtilová, 1994.
- [9] NEŠPOR, Karel, CSÉMY, Ladislav a PERNICOVÁ, Hana. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro pedagogy*. Praha: Sportpropag pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 1996. ISBN 80-260-3877-0.
- [10] NEŠPOR, Karel, Hana PERNICOVÁ a Ladislav CSÉMY. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8299-8.

- [11] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost [současné poznatky a perspektivy léčby]*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2007. ISBN 979-807-3672-676.
- [12] NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0009-3.
- [13] PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4734-705.
- [14] PRUNNER, Pavel. *Psychologie gamblersství aneb Sázka na štěstí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-074-1.
- [15] PRUNNER, Pavel. *Gamblersství, aneb, ztráta svobody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-452-7.
- [16] PRUNNER, PAVEL, 2013 cit. podle SHAFFER, H. J., HALL. M. N., VANDER Bilt, J.: *Estimating the Prevalence of disordered gambling behaviour in the United States and Canada: A Meta – Analysis*. Boston, MA, Harvard Medical School, Division on addictions, 1997.
- [17] SMOLÍK, Petr. *Duševní a behaviorální poruchy: průvodce klasifikací, nástin nozologie, diagnostika*. 2. Vyd. Praha: Maxdorf, 2002. ISBN 80-859-1218-X.
- [18] STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 808583460x.vydání
- [19] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [20] URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2 rozš.vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-807-3803-971.
- [21] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. Vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8678-0.
- [22] VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0337-4.
- [23] WILLIAMS, Robert, Beverly L. WEST a Robert I. SIMPSON. *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. 1. Vyd. V jazyce českém. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014. Monografie (Úřad vlády České republiky), no. 25. ISBN 978-807-4400-964.

ELEKTRONICKÉ KNIHY

- [1] MCCOMB, Jennifer L; LEE, Bonnie K; SPRENKLE, Douglas H. Conceptualizing and Treating Problem Gambling as a Family Issue. *Journal of Marital and Family Therapy*. 2009, vol. 35, no. 4, s. 415 – 431. ISSN 0194-472X.
- [2] NEŠPOR, Karel. *Už jsem prohrál dost* [Online]. Praha: Sportpropag, 2006 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1hQ12L2nRew48U5vmQZgjBZtmeVla7dRw1GO1-OmX3Hk/edit>

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] Ambulance Adiktologie Zlín.cz *Poslání*. [on - line]. [cit. 2015 – 04- 08]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/ambulance-adiktologie-zlinsky-kraj/>
- [2] Česká televize.cz. *Babiš navýší daně za hazard, otevře prostor i on – line loteriím*. [on - line]. [cit. 2015 - 04 - 01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/295981-babis-navysi-dane-za-hazard-otevre-prostor-i-on-line-loteriim>
- [3] Denik.cz. *Nejrozšířenější hazard v ČR? Stírací losy*. [on - line]. ©2005 - 2015. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/nejrozsirenejsi-hazard-v-cr-stiraci-losy20110607.html>
- [4] eKasino.cz. *Historie hazardních her*. [on - line]. ©2007 – 2015. [cit. 2015 – 02 - 01]. Dostupné z: <http://www.ekasino.cz/historie-hazardnich-her/>
- [5] Lucky Money. *Co je ruleta*. [on - line]. [cit. 2015 - 04 - 18]. Dostupné z: <http://www.luckymoney.cz/Rulety/>
- [6] Ministerstvo financí České republiky. *Aktuální stav regulace hazardu*. [on - line]. 2015. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2015 - 04 - 01]. Dostupnost z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/aktualni-stav-regulace-hazardu-20997>
- [7] Ministerstvo financí České republiky. *Hodnocení a přehled výsledků provozování loterií a jiných podobných her za rok 2013*. [on - line]. ©2005 – 2013. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2015 - 03 - 30]. Dostupnost

- z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vysledky-z-provozovani-loterii/2013/hodnoceni-vysledku-provozovani-loterii-18429>
- [8] Ministerstvo financí České republiky. *Výherní hrací přístroj*. [on - line]. 2013. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2015 – 04 - 15]. Dostupnost z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/loterie-a-sazkove-hry/podminky-pro-povolovani-loterii/vyherni-hraci-pristroj>
- [9] Podané ruce.cz. *O Organizaci*. [on - line]. [cit. 2015 – 04-08]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/informace-o-organizaci/>
- [10] Zlín bez hazardu. [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.zlinbezhazardu.cz/>
- [11] Zlínský deník.cz. [on - line]. *Průzkum deníku: zastupitelé by hazard nezakázali*. 2015. [cit. 2015 – 04-15]. Dostupné z: http://zlinsky.denik.cz/zpravy_region/pruzkum-zastupitele-by-hazard-nezakazali-20150117.html

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

tzn. to znamená

rozš. rozšířené

např. například

cit. citace

č. číslo

vyd. vydání

s. stránka

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 <i>Přehled nejvyšších příjmů z loterijní činnosti za rok 2013</i>	22
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 <i>Porovnání znaků patologického hráčství a závislosti na návykových látkách</i>	14
Tabulka 2 <i>Vyjádření zastupitelů k referendu</i>	34
Tabulka 3 <i>Základní údaje o informantech</i>	40
Tabulka 4 <i>Přehled kategorií a kódů</i>	43

SEZNAM PŘÍLOH

- [1] Seznam otázek k rozhovorům
- [2] Rozhovor
- [3] Informovaný souhlas

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY K ROZHOVORŮM

- 1) Jaký byl první impuls, že jste navštívil hernu?
  - Jak dlouho jste tam vydržel?
  - Vyhrál jste nebo prohrál?
- 2) Jaký byl hlavní důvod, proč jste začal hrát?
- 3) Jak často jste chodil do herny?
- 4) Měl jste svoji oblíbenou hernu nebo jste to střídal?
- 5) Kolik korun jste nejvíce prohrál a kolik vyhrál?
  - Když jste vyhrál – motivovalo Vás to k další hře?
  - Jaké byly pocity, když jste vyhrál / prohrál?
- 6) Kdy jste si uvědomil, že jste závislý?
  - Řekl Vám někdo v průběhu vašeho hraní, že byste toho měl nechat?
  - Jaké byly vztahy v rodině? Musel jste někdy krást?
  - Jaká byla reakce okolí, když se dozvěděla, že se chcete vyléčit? Pomohli Vám?
- 7) Jak na Vás působí reklamy v televizi na různé druhy sázení?
- 8) Proč jsou pro lidi automaty tak atraktivní?
- 9) Myslíte si, že jsou výherní automaty pro společnost nebezpečné?
- 10) Co si myslíte o tom, že by měly být automaty úplně zrušeny. Souhlasíte s tím?

PŘÍLOHA PII: ROZHOVOR

Jméno, věk – aktuální x kolik bylo, když začal hrát – jak dlouho trvalo hraní.

Libor (25 let). **Začal hrát v 17 letech a hrál až do 23.**

Poprvé jsem navštívil hernu v Luhačovicích v 17 letech. Nechali mě hrát, i když jsem neměl 18 let. Nikdo mě nekontroloval, vypadal jsem starší. Asi nejhorší to bylo v těch 20,21.

-vzdělání, bydlení, rodina, zaměstnání, zájmy – trávení volného času

Jsem vyučený kuchař, v té době jsem bydlel u rodičů, teď žiju sám v bytě. Otec byl v té době alkoholik, nedával mamce žádné peníze. Někdy chtěl peníze i po ní. Takže všechno platila mamka. V té době jsem dodělával školu a nějak jsem měl pocit, že bych měl mamce pomoci. **Já: vy jste jedináček?** Ne, mám 2 starší bráchy. Ale ti už s náma nebydleli, měli vlastní rodiny.

Sice jsem chodil pomáhat na stavbu, jako dělník, ale těch peněz nebylo moc. A navíc mám a měl jsem rád auta, tak všechny peníze šli do něho a taky na benzín.

Já: Jak jste trávil volný čas, jaké jste měl zájmy? V té době jsem rád chodil na diskotéky. Potkal jsem tam i svoji tehdejší přítelkyni, která to se mnou všechno zažívala. Poté jsme spíše byli doma s mamkou, protože ji otec často vyhrožoval a někdy i fyzicky napadl.

1. Jaký byl první impuls, že jste navštívil hernu?

Chodili jsme s kámošema na pizzu do jedné hospody a hned vedle v místnosti byly automaty. Jen tak, ze zvědavosti jsme to chtěli s kámošema zkusit. (úsměv) Hodil jsem tam 100 Kč a pak jsem čekal, co bude. Hned první hru jsem vyhrál tři stovky. Divil jsem se a byl jsem šťastný. Hodil jsem tam pak ještě nějaké peníze a i na ty jsem vyhrál pár kaček. Kámoši na tom byli podobně. Byli jsme tam asi hodinu a pak jsme odešli.

-jak dlouho jste tam vydržel? Nevím, jak dlouho jsem tam vydržel, ale chodil jsem spíše často.

2. Jaký byl hl.důvod, proč jste začal hrát?

Málo peněz. Mamka byla pečovatelka v domově důchodců, takže peněz jsme moc neměli. Otec všechny peníze propil a navíc ani nikdy mamce žádné peníze nedal.

3. Jak často jste chodil do herny?

Jelikož jsem tu hospodu neměl daleko od domu, tak jsem tam chodil hodně často. Ale spíš vždy jen na chvílku. **Já: Co je pro Vás chvílka?** Hodina.

Jednou mě přítelkyně poslala pro pizzu a já jsem místo toho šel zrovna k automatům. Prohrál jsem všecko. Nezbylo mi ani na tu pizzu. Byl jsem úplně zoufalý. Došel jsem za přítelkyní a začal jsem brečet. **Já: Jak na to reagovala přítelkyně?** Byla naštvaná, ale věděla, že si sem tam zahraju. Slíbil jsem ji, že už víckrát hrát nebudu. (Pousmál se..)

4. Měl jste svoji oblíbenou nebo jste to střídal?

V té době byla u nás pouze jedna herna, takže jsem chodil jen tam.

5. Kolik korun jste nejvíce vyhrál a prohrál?

Naráz jsem vyhrál asi 60 tisíc. Míval jsem docela štěstí. Jenže, jak to tak bývá, než abych si ty peníze nechal a zaplatil tím půjčky, tak jsem hrál dál.

Nejvíc jsem prohrál kolem 100 000 tisíc.

Když jsem začal hrát, neuměl jsem se zastavit. Nejhorší bylo, že ta hospoda byla nedaleko mého domu, takže když mi došly peníze, šel jsem si domů pro další. To jsem ještě nějaké měl. Samozřejmě postupem času začaly peníze docházet. Takže jsem si začal půjčovat od těch společností, co nabízí rychlou půjčku. Jednou jsem si vzal i úvěr opět od těch nebankovních společností asi na 30 000,- **Já: Kolik Kč jste si takto dohromady napůjčoval?** No dělalo to přes 400 000.

-když jste vyhrál – motivovalo Vás to k další hře? Samozřejmě, že motivovalo. Hrál jsem dál. Myslel jsem, že můžu vyhrát ještě víc a dostat se z těch dluhů.

-Jaké byly pocity, když jste vyhrál/ prohrál? Když jsem prohrál, tak jsem párkrát i brečel. A když jsem vyhrál, tak jsem byl šťastný fakt jak blecha. Jenže to byla taková chvilková euforie. Za chvílku jsem ty peníze neměl.

6. Řekl Vám někdo v průběhu hraní, že byste toho měl nechat?

Celá rodina, přítelkyně.

Jenže jak si tak uvědomuju, tak postupem času, jsem ztrácel i kámoše. Oni se mnou dál do té herny nechodili, chodil jsem tam sám. Přítelkyni věděla, že si jdu občas zahrát, ale bohužel neposlouchal sem jí, ať toho nechám. Jednou jsem si dokonce od ní půjčil deset tisíc. Měla to peníze na notebook, ale já jsem nutně potřeboval peníze. Řekl jsem ji, že potřebuju

opravit auto, tak mi je půjčila. **Já: dozvěděla se poté, že jste peníze potřeboval na automaty??** Ano, sám jsem jí to později řekl. **Já: jaká byla její reakce?** Hrozně zuřila, ale pak mi řekla, že věděla, že to nebyly peníze do auta. A stejně mi je půjčila. **Já: vrátil jste jí ty peníze?** Ano. Asi rok potom, co jsem s tím začal něco dělat. Jakmile jsem našel lepší práci, tak pak jsem jí všechny peníze vrátil.

Jaké jste měli vztahy v rodině? Vztahy byly dobré, až na toho otce. **Musel jste někdy krást?** To ne, nikdy.

-Kdy jste si uvědomil, že jste závislý na automatech? No..(zamýšlí se) Kdysi jsem si půjčil peníze a podepsal jsem směnku. Samozřejmě jsem ju nesplácel. Všechny dopisy, co mi chodili, jsem házel do skříně. Jednou jsem šel kolem autobusové zastávky a viděl jsem tam přilepený lístek s mým jménem a tím, že nesplácím. Těma lístkama polepili půlku vesnice. Bylo mi z toho špatně. Jenže jak jsem došel domů, tak přítelkyně s mamkou už měly před sebou všechny ty obálky ze skříně, které jsem před nimi schovával. Sesypal jsem se.

Toto byl první impuls, kdy jsem si uvědomil, že hraju celkem často a měl bych s tím něco dělat.

Každý se mi snažil pomáhat. Mamka mi dokonce půjčila ještě nějaké peníze aspoň na částečné zaplacení nějakých dluhů.

-Jaká byla reakce okolí, když se dozvěděla, že se chcete „vyléčit“? Pomohli Vám? Jak jste se z toho dostával?

Rodina mi pomohla, přátelé ne. Ti se otočili zády.

Přítelkyně mi doporučila psychologa. Šel jsem tam, ale cítil jsem se hrozně. Odpovídal jsem na nějaké otázky, pak jsem mluvil i já, ale podle mě to bylo k ničemu. I když jsme byli domluvení na další schůzce, už jsem nepřišel.

Asi to nejhorší, co se mohlo stát, bylo, že se se mnou rozešla přítelkyně. Teď bylo vše na mě, všechno jsem musel zvládnout sám. A to mi asi paradoxně nejvíce pomohlo.

Další věc, která mi pomohla, byla, že jsem našel lepší práci. Odjel jsem pracovat do Německa, byl jsem neustále zaměstnaný a navíc tam herny nebo automaty, tak nebyly.

Když to tak řeknu a uvědomuju si to, tak mi nejvíce pomohlo to, že se ke mně každý obrátil zády a já jsem to všechny začal sám řešit.

7. Jak na Vás působí reklamy v tv na různé typy sázení, her?

Na mě to působilo dobře. Chtěl jsem mít dost peněz. Ale když jsem si zkoušel párkrát vsadit, tak z toho nic nebylo. Ty automaty byly větší jistota, že něco vyhraju. A navíc před těmi 6,7 rokama ještě nebylo nějaké internetové sázení. Sem tam si někdy dám sportku.

8. proč jsou pro lidi automaty tak atraktivní?

Protože je to jednoduché. Člověk u toho nemusí přemýšlet, odreaguje se. Mačkám jenom tlačítka a čekám, kdy mi skočí tři stejné symboly. U rulety to bylo vždy 50 na 50..Bud' bílá nebo černá. Jednou se mnou šla i přítelkyně na tu ruletu a vyhrála tisíc korun. To jsem nějak začínal a tehdy si přítelkyně tu výhru nechala a dál jsme nehráli. Jí v té době ještě nebylo 18 let a stejně jí ty peníze dali. **Já: To ji nikdo nekontroloval?** Ne. Nechtěli vidět občanku, nic. Potom jsme si chtěli dát panáka a to už po ní občanku chtěli. Byla tam jiná obsluha a panáky ji nenalili.

Některé ty herny nikdo nehlídal, nekontroloval, chodili tam hrát i mladší než jsem byl já.

9. Myslíte si, že jsou výherní automaty pro společnost nebezpečné?

Určitě ano. Zkazil jsem si tím mládí. Ale když jsem hrál, tak jsem to tak nevnímal. Nepřišlo mi to nebezpečné. Nejlepší by bylo, kdyby je úplně zrušily.

10. Co si myslíte o tom, že by měly být automaty úplně zrušeny? Souhlasíte s tím?

Ano, souhlasím s tím, aby byly automaty zrušeny. Slyšel jsem, že tady bylo nedávno referendum proti hazardu. Chtěl jsem ho jít podpořit, ale bohužel nejsem zlíňák. Myslím si, že to bylo zbytečné, protože lidi nebo rodiny, kteří toto nezažijí, tak nemají důvod jít volit, aby zrušili automaty ve Zlíně.

A nejvíce si myslím, že je to nebezpečné pro mladé lidi. Třeba jak já jsem s tím začínal v těch 17,18..Mladí lidi potřebují peníze, chtějí si všechno koupit a toto je nejsnazší cesta, jak si něco ze začátku „vydělat“, ale taky cesta, jak tomu celému propadnout.

PŘÍLOHA PIII: INFORMOVANÝ SOUHLAS

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Vážení klienti, klientko,

jsem studentkou 3. ročníku na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně obor sociální pedagogika. Tématem mé bakalářské práce je „Gamblerství jako současný sociální problém a jeho důsledky.“

Ráda bych Vás poprosila o souhlas s nahráváním rozhovorů. Rozhovor bude nahrán na mobilní telefon a přepsán do bakalářské práce.

Zároveň souhlasím s použitím jména v prepisech rozhovorů v bakalářské práci. Další osobní údaje budou změněny.

Děkuji Vám za spolupráci

Radka Mikesková

ANO – SOUHLASÍM

NE – NESOUHLASÍM

Podpis: